

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітнього ступеня «Магістр»

на тему: «ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО
РЕЗУЛЬТАТУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА
У ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
Хххххххххххххххххххх ЛЬВІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Виконав: студентка 2 курсу, гр. ОП – 61
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва)

Харачко Х.О.

(Прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доц. Андрушко Р.П.

(Прізвище та ініціали)

Рецензент:

ДУБЛЯНИ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Освітній ступінь «Магістр»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

(підпис)

д.е.н., професор Гнатишин Л.Б.

(звання, ступінь, прізвище та ініціали)

«20» лютого 2023 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Харачко Христині Олегівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Облік і контроль формування фінансового результату від реалізації продукції птахівництва у товаристві з обмеженою відповідальністю Львівського району Львівської області»

Керівник роботи: Андрушко Р.П., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджено наказом ЛНУП від «27» жовтня 2023 р. № 572/К-С

2. Строк подання студентом проекту (роботи) до «15» січня 2024 року

3. Вихідні дані допроекту (роботи) спеціальна література, нормативно-правові акти, первинна і зведена документація, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, фінансова, статистична та податкова звітності

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити). ВСТУП.

ВСТУП

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

1.1. Економічна сутність фінансового результату від реалізації продукції птахівництва та завдання обліку

1.2. Огляд законодавчих актів, нормативних документів та літературних джерел

1.2. Методика досліджень в сфері обліку та контролю

Розділ 2. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

2.1. Загальна характеристика та оцінка економічної діяльності Хxxxxxxxxxxxxxxxxx

2.2. Аналіз виробництва та реалізації продукції птахівництва у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx

2.3. Система організації обліку у товариства

2.4. Бухгалтерський облік доходів і витрат діяльності підприємства

2.5. Облік фінансового результату від реалізації продукції

Розділ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ

РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Оптимізація обліку та контролю фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва

3.2. Автоматизація обліку формування фінансового результату від реалізації продукції.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік графічного матеріалу таблиці, схеми, рисунки

6. Дата видачі завдання «20» лютого 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи
1.	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі ДР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану (складання програми; написання пояснювальної записки; підготовка картографічних матеріалів для дипломної роботи).	20.02.23-30.03.23 р.
2.	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).	01.04.23 – 31.08.23 р.
3.	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи.	01.09.23 – 31.10.23 р.
4.	Кінцеве оформлення дипломної роботи (здача пояснювальної записки керівнику ДР; виправлення його зауважень; здача ДР на рецензування; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	01.11.23 – 25.11.23 р.
5.	Підготовка до захисту в ЕК. Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат. Пробний захист на випускній кафедрі (написання доповіді й погодження її з керівником ДР; виправлення зауважень у графічній частині).	26.11.23 – 24.01.24 р.

Студент _____ Харачко Х.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Андрушко Р.П.
(підпис) (прізвище та ініціали)

УДК 657: 336. 027. 2(477. 83)

Кваліфікаційна робота: 93 с. текстової частини, 27 рисунків, 16 таблиць, 36 джерела.

Облік і контроль формування фінансового результату від реалізації продукції птахівництва у товаристві з обмеженою відповідальністю Львівського району Львівської області. Харачко Х.О. - Кваліфікаційна робота. Кафедра обліку та оподаткування. - Дубляни, Львівський національний університет природокористування, 2024.

Текстова частина включає вступ, три розділи, висновки і пропозиції, список використаних джерел.

В першому розділі обґрунтовується теоретико-емпіричні засади формування фінансового результату від реалізації продукції птахівництва у аграрному підприємстві. Наводиться економіко-правовий аналіз чинної нормативної бази, здійснено огляд спеціальної літератури стосовно теми дослідження. Обґрунтовано застосовані методи дослідження.

В другому розділі розглянуті практичні підходи в реалізації методики обліку витрат, доходів і формування фінансового результату. Досліджуються та аналізуються чинники, які впливають на фінансовий стан підприємства та виробництво і реалізацію продукції птахівництва.

Третій розділ присвячений вдосконаленню організаційного забезпечення обліку процесу реалізації та проведення контролю фінансового результату діяльності підприємства. Дана оцінка ефективності автоматизації обліку даної ділянки у досліджуваному підприємстві.

На основі опрацювання теоретичного та практичного матеріалів зроблені відповідні висновки та пропозиції.

Ключові слова: фінансові результати від реалізації, продукція птахівництва, оптимізація обліку, внутрішній контроль.

Анотація

Розкривається економічна сутність фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва, принципи формування прибутку підприємства, а також методика дослідження. Висвітлені практичні підходи в реалізації методики обліку витрат, доходів і фінансових результатів, досліджуються та аналізуються чинники, які впливають на фінансовий стан підприємства. Запропоновано напрями удосконалення організації обліку та контролю реалізації продукції та фінансових результатів відповідно до вимог національних стандартів обліку. Дана оцінка ефективності автоматизації обліку фінансових результатів від реалізації продукції.

Summary

Economic essence of financial results, principles of forming and distribution of profit of enterprise, and also research method, opens up. Practical approaches are considered in realization of method of account, analysis of financial results, factors which influence on the financial state of enterprises are probed and analysed, and also an attempt to offer measures from the improvement of organization of account of financial results in accordance with the requirements of national standards of account is done. This estimation of efficiency of automation of account of financial results.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1. ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА.....	10
1.1. Економічна сутність фінансового результату від реалізації продукції птахівництва та завдання обліку.....	10
1.2. Огляд законодавчих актів, нормативних документів та літературних джерел.....	19
1.3. Методика досліджень в сфері обліку та контролю.....	23
2. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА.....	33
2.1. Загальна характеристика та оцінка економічної діяльності Хxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	33
2.2. Аналіз виробництва та реалізації продукції птахівництва у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx.....	43
2.3. Система організації обліку у товаристві.....	51
2.4. Бухгалтерський облік доходів і витрат діяльності підприємства.....	56
2.5. Облік фінансового результату від реалізації продукції.....	67
3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ.....	70
3.1. Оптимізація обліку та контролю фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва.....	70
3.2. Автоматизація обліку формування фінансового результату від реалізації продукції.....	75
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90

ВСТУП

Актуальність теми. За умов ринкової економіки обсягу продажу та виручці приділяється значна увага. Оскільки від виручки залежить і внутрішньовиробниче відшкодування витрат та формування прибутку підприємства. Також своєчасність й повнота погашення кредитів, податкових платежів, що в кінцевому рахунку позначається на формуванні фінансовому результаті діяльності.

Процес реалізації передбачає, з одного боку, передачу продукції від виробника покупцеві, а з другого - це проведення розрахунків згідно з договірною ціною. Отже, кожен вид продукції, що реалізується, має дві оцінки: для самого виробника - виробничу собівартість, для покупця - ціну реалізації.

Розвиток птахівництва на промисловій основі дає можливість отримувати багато продукції високої якості за короткі терміни з ефективною оплатою кормів продукцією. Резерви промислового птахівництва ще не вичерпані, необхідно зазначити, що загальна ефективність галузі досить тісно залежить від ведення селекційної роботи, спрямованої на підвищення племінних і продуктивних якостей птиці, удосконалення системи годівлі з широким використанням рослинних та біологічних джерел кормового білка.

Застосування інтенсивних систем вирощування курей дасть змогу усунути сезонність у птахівництві та забезпечити стабільну несучість протягом року, що дасть змогу підприємству бути конкурентноспроможним. Одним із шляхів підвищення рентабельності товарного виробництва яєць є використання біологічного потенціалу курей-несучок, показників несучості та підвищення якості продукції з метою підвищення рівня життя населення.

Відтак у світовій практиці 60-70% фінансових ресурсів надходить на підприємства за рахунок внутрішніх джерел. До внутрішніх грошових надходжень згідно з чинною практикою обліку і звітності включають: виручка від реалізації продукції; виручка від іншої реалізації; доходи від фінансових інвестицій.

Тому, позитивним показником діяльності підприємства є формування фінансового результату, це - прибутку.

Прибуток – це та частина виручки, що залишилася після відшкодування всіх витрат на виробничу і комерційну діяльність.

Характеризуючи перевищення надходжень над витратами, прибуток виражає мету підприємницької діяльності і береться за головний показник її результативності та ефективності.

З огляду на вище зазначене, питання обліку процесу реалізації продукції птахівництва та формування фінансових результатів є важливою ділянкою, що потребує вивчення та удосконалення.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних і методичних засад обліку формування фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва, а також розробка практичних рекомендацій удосконалення обліку даної ділянки для потреб управління підприємством.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішено такі основні завдання:

- визначити економічну сутність та значення фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва;
- охарактеризувати нормативно-правове та літературне забезпечення обліку процесу реалізації та фінансових результатів;
- дати оцінку економічних показників діяльності підприємства та ефективності виробництва та реалізації продукції птахівництва;
- розглянути практичні підходи в раціоналізації обліку процесу реалізації та формування фінансових результатів;
- запропонувати сучасні методичні підходи з обліку та контролю фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва;
- розробити ефективну систему автоматизації обліку даної ділянки в умовах ринку для підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і прикладних питань пов'язаних з обліком й контролем формування фінансового результату від реалізації продукції птахівництва.

Об'єктом дослідження обрано товариство з обмеженою відповідальністю

Методи дослідження. В ході дослідження обґрунтовано і розкрито обліково-аналітичної сутність процесу реалізації продукції птахівництва та формування фінансових результатів підприємства за допомогою таких методів: спостереження, групування та порівняння, аналіз, синтез, моделювання, рядів динаміки, подвійний запис, документація, оцінка та інші.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, законодавчі й нормативні документи України. Також використані дані первинного і синтетичного обліку, річні фінансові звіти товариства, бізнес-план підприємства, статистична звітність.

Наукова новизна одержаних результатів. Обґрунтовано основні положення з обліку й контролю фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва. Вказано на доцільність складання внутрішніх регламентів, розкриті особливості та вимоги сучасних інформаційних технологій та систем формування результатів діяльності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у досліджуваному товаристві для покращення та вдосконалення організації обліку та контролю фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва в сучасних умовах господарювання.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

1.1. Економічна сутність фінансового результату від реалізації продукції птахівництва та завдання обліку

Різні напрями основної діяльності підприємства, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції, проектів і послуг, отримують підсумкову грошову оцінку в рамках набору фінансових показників.

Для визначення фінансових результатів діяльності підприємства за звітний період необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, понесеними для отримання цих доходів.

Визначити економічну стратегію підприємства в частині управління трудовими і фінансовими ресурсами та питаннями, що пов'язані з інвестиціями в розвиток підприємства, виходячи з обсягу отриманої виручки.

Реалізація продукції самостійного підприємства починається з передачі активів, що належать підприємству, шляхом продажу активів, з метою відтворення засобів, які використовує підприємство, та отримання прибутку для задоволення різноманітних потреб підприємства та його власників. 26].

У широкому сенсі фінансові результати від реалізації продукції, робіт і послуг можна розглядати як різницю між виручкою, отриманою підприємством за відповідний період його діяльності, та витратами, понесеними на забезпечення цієї діяльності за цей же період.

Одним із аспектів проблеми бухгалтерської класифікації фінансових результатів є класифікація доходів і витрат.

Класифікація доходів у бухгалтерському обліку визначається П(С)БО 15 «Дохід» [17 с.139] та «Інструкцією про застосування планів бухгалтерського обліку до бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарської діяльності підприємств і підприємств» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [21], зведені дані представлені в табл. 1.1.

Порівняльна класифікація доходів у бухгалтерському обліку

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	П(С)БО 15 «Дохід»	Інструкція №291
	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Доходи від реалізації
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	-
Інші операційні доходи	Інші операційні доходи	Інший операційний дохід
Доход від участі в капіталі	Фінансові доходи	Доход від участі в капіталі
Інші фінансові доходи		Інші фінансові доходи
Інші доходи	Інші доходи	Інші доходи

Виходячи з інформації таблиці 1.1, важко не помітити, що класифікації доходів у чинному П(С)БО не збігаються. Перш за все, це пов'язано з орієнтацією НП(С)БО 1 на складання фінансової звітності та орієнтацією П(С)БО 15 «Дохід» – на загальні методологічні засади формування інформації про доходи підприємства у бухгалтерські аспекти.

Відповідно до вимог П(С)БО 15 «Дохід» дохід слід визнавати, коли збільшення активів або зменшення зобов'язань призводить до збільшення власного капіталу (крім збільшення капіталу за рахунок внесків капіталу учасників), за умови, що оцінений дохід може бути достовірно визначений.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, інших активів) визнається при наявності таких умов:

- а) покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);
- б) підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);
- в) сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;

г) є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигід підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Дохід не визнається, якщо здійснюється обмін продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), які є подібними за призначенням та мають однакову справедливу вартість.

Узагальнюючи вище викладене зазначимо, що доходи класифікуються в бухгалтерському обліку згідно з вимогами П(С)БО 15 «Дохід» за такими групами:

- а) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) інші операційні доходи;
- в) фінансові доходи;
- г) інші доходи.

Склад доходів, що відносяться до відповідної групи, визначається НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Однак необхідно підкреслити, що відповідно до нормативно-правових актів доходи можна поділити на такі категорії: чистий дохід (дохід) від реалізації продукції (товарів, проектів, послуг); інші операційні доходи; дохід від участі в капіталі; інші доходи.

Ефективне управління доходами базується на класифікації за певними ознаками. За видами діяльності доходи розподіляються таким чином:

- підприємницька діяльність (доходи від реалізації продукції, інші операційні доходи);
- від інвестиційної діяльності;
- від фінансової діяльності.

Багатогалузевість сільськогосподарського виробництва потребує інформації про доходи різних галузей економіки. Тому рекомендується аналізувати виручку від реалізації за видами (групами) продукції, товарів, проектів, послуг і напрямків збуту. Цей показник розраховується як різниця

виручки від реалізації продукції у поточних цінах за вирахуванням матеріальних і грошових витрат на виробництво та реалізацію продукції.

Відповідно до положень П(С)БО 16 «Витрати» якщо в результаті господарської операції зменшуються активи або збільшуються зобов'язання, що призводить до зменшення власного капіталу, визнаються витрати звітного періоду (крім зменшення власного капіталу внаслідок операційної діяльності). результат його видобутку чи розподілу між власниками), якщо ці витрати можна достовірно оцінити.

Як і доходи, видатки поділяються на різні класифікаційні групи на основі двох основних класифікаційних ознак.

Перший рівень класифікації передбачає розподіл витрат за видами діяльності підприємства. За цією ознакою витрати прийнято поділяти на: операційну діяльність, інвестиційну діяльність та фінансову діяльність підприємства. За напрямом використання коштів поділяються на такі групи (рис. 1.1):

Рис. 1.1. Класифікація витрат підприємства за напрямками використання.

При визнанні доходу витрати визнаються витратами певного періоду (відповідно до принципу відповідності витрат доходам). Витрати, які не можуть бути пов'язані з доходом періоду, відображаються у складі витрат того періоду, в якому вони були понесені.

Доходи і витрати утворюють прибуток - важливий і обґрунтований показник фінансово-господарської діяльності підприємства.

Прибуток - це грошовий прояв чистого доходу від вкладеного підприємством капіталу, являє собою винагороду за здійснення підприємницької діяльності, являє собою різницю між загальним доходом і загальними витратами в процесі здійснення діяльності.

В умовах ринкової економіки отримання прибутку та забезпечення прибутковості суб'єктів підприємництва є необхідними складовими, що визначають зростання ринкової вартості підприємства. Прибуток, як основний узагальнюючий показник фінансової діяльності підприємства, є важливим джерелом формування капіталу та забезпечує фінансову стійкість і платоспроможність.

Фактори, представлені показниками прибутку, не тільки впливають на собівартість продукції, але й впливають на виконання планів її виробництва та реалізації. Отже, при визначенні рівня економічної ефективності підприємства фінансові результати відображають результати, досягнуті господарством у виробничій діяльності.

Прибуток або збиток залежить від обсягу і структури реалізованої продукції, виражається в грошовому виразі і повністю або частково залишається в розпорядженні господарства після реалізації [6].

Порівнюючи економічні категорії чистий прибуток і валовий прибуток, можна побачити, що їх спільним є те, що прибуток, отриманий від реалізації продукції, робіт і послуг, включається до чистого прибутку в цілому.

Ці категорії відрізняються тим, що на величину доходу, отриманого господарством від реалізації продукції, впливають не тільки результати виробничо-фінансової діяльності в поточному році, а й результати виробничо-

фінансової діяльності в попередні роки, тоді як чистий дохід становить базується тільки на даних продукції поточного року.

Однією з особливостей сільського господарства є те, що фінансові результати визначаються в кінці року, після завершення циклу фінансування.

Фінансові результати визначаються шляхом розрахунку чистого прибутку (збитку) за звітний період.

Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Збитки – перевищення суми витрат над сумою доходу, на основі якого ці витрати були понесені.

Результатом основної діяльності підприємства є прибуток або збиток, отриманий від реалізації (реалізації) готової продукції (послуг, товарів).

Планування прибутку від реалізації товару здійснюється методом прямого розрахунку та аналітичним методом.

Суть методу прямого розрахунку полягає у визначенні прибутку як різниці між виручкою від реалізації продукції та її собівартістю. Загальний фінансовий результат від реалізації товарів можна визначити шляхом додавання прибутку всіх видів (категорій) реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Такий метод планування підходить при невеликій різноманітності готової продукції (товарів, проектів, послуг). Існує багато видів прибутків, заснованих на їх формуванні та розподілі. По-перше, розрізняйте загальний прибуток і прибуток після оподаткування.

Загальний прибуток відноситься до загального прибутку, отриманого компанією від різних видів діяльності до сплати податків і розподілу. Цей прибуток ще називають балансовим. Прибуток після оподаткування, тобто фактично наявний прибуток підприємства, у вітчизняній літературі та практиці має поширену назву - чистий прибуток.

Застосовується аналітичний метод планування фінансових результатів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в умовах реалізації великої кількості продукції [16].

Розрахунки проводяться в такому порядку:

1. Базовий показник рентабельності за рік розраховується шляхом ділення прибутку за рік на собівартість продукції за рік.

2. Прибуток за плановий період розраховується виходячи з обсягу продукції за плановий період, помноженого на собівартість звітнього року, а потім помноженого на базовий показник рентабельності.

3. Розрахована сума прибутку коригується з урахуванням впливу зміни асортименту реалізованої продукції, собівартості та рівня цін на її вартість, підвищення якості та сортності реалізованої продукції та багатьох інших факторів.

У практиці планування прибутку може застосовуватися так званий комбінаційний метод розрахунку. Він поєднує в собі елементи розрахунку прибутку методу прямого розрахунку та аналітичного методу. При цьому методі використовується метод прямого розрахунку для обчислення собівартості продукції, розрахованої виходячи з планової річної ціни та собівартості звітнього року, а також впливу зміни собівартості, якості та асортименту на планову суму. , ціна та інші фактори визначаються аналітичними методами.

У зовнішньоекономічній теорії та підприємстві загальноживаними є поняття валового прибутку, маржинального прибутку та операційного прибутку.

Валовий прибуток це різниця між виручкою і витратами на виробництво (витрати на виробництво визначають за частковою калькуляцією). Це поняття включає фактичний прибуток і так звані невиробничі (адміністративні, комерційні) витрати.

Основні чинники, які впливають на показника - валового прибутку наведено на рис. 1.2.

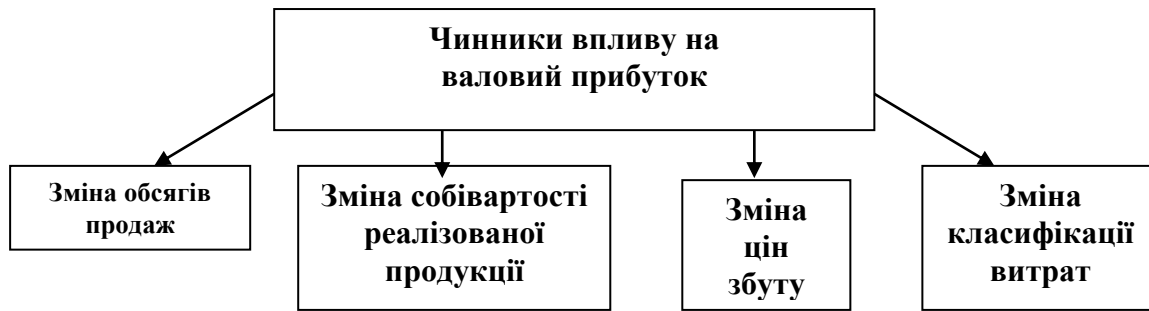

Рис. 1.2. Чинники, що впливають на валовий прибуток.

Операційний прибуток, який часто називають чистим прибутком, дорівнює валовому прибутку мінус невиробничі витрати.

Націнка являє собою суму доходу від продажу продукту мінус змінні витрати. Він включає власні прибутки та постійні витрати.

Отже, коли розраховуються лише змінні витрати, такий прибуток відповідатиме розміру валового прибутку [19].

Найбільш точним судженням про прибутковість господарських операцій є показник рентабельності. У господарській діяльності найчастіше використовують два показники рентабельності, один з яких має характер ресурсного показника і називається рентабельністю виробництва, а другий має характер витрат і називається рентабельністю продукції. Останній розраховується для даного продукту або всіх продуктів, що виробляються та продаються в економіці, і характеризує, наскільки прибутковим є виробництво продукту відносно його поточних витрат на виробництво.

Організація аналітичного обліку фінансових результатів визначається організаційно-виробничою структурою підприємства та підпорядкована поточним та перспективним управлінським завданням, що складають основу прийняття ефективних економічних рішень. Для цього необхідно:

- уточнити функціонально-аналітичні процедури відповідно до завдань поточного бюджетування та прогнозування, які вирішуються на

підприємстві;

- розробити адаптовану систему аналітичних рахунків для відображення доходів і витрат за центрами відповідальності та сегментами діяльності;

- структурувати витрати відповідно до періодів визнання доходів, пов'язаних із цими витратами, та підрозділів, що відповідають за рівень цих доходів та витрат.

Відтак, фінансовий результат від операційної діяльності включає в себе фінансовий результат від реалізації, а також інші операційні доходи і витрати.

Основними завданнями раціонального обліку та контролю формування фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва є:

- умови визнання та достовірно оцінювати доходи та фінансові результати діяльності;

- правильно сегментувати доходи та фінансові результати діяльності за кожною класифікаційною групою;

- своєчасно відображати доходи та фінансові результати діяльності в первинних документах та реєстрах;

- виконання договорів купівлі-продажу продукції (проекту);

- правильність визначення результатів діяльності;

- отримувати своєчасну та достовірну інформацію про фінансові результати діяльності підприємства;

- зведення такої інформації та використання чистого прибутку (непокритих збитків) підприємства.

Отже, метою правильного визначення фінансових результатів є надання користувачам оприлюдненої повної та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки підприємства від його діяльності за звітний період.

1.2. Огляд законодавчих актів, нормативних документів та літературних джерел

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника (власника) або уповноваженого ним органу (посадової особи) і здійснюється відповідно до вимог законодавства України від 16 липня 2009 року "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". № 996-ХІУ та інших установчих документів [3].

Розробка облікової політики підприємства належить до компетенції відділу бухгалтерської служби, хоча деякі її важливі компоненти мають загальноекономічне значення і, отже, належать також до компетенції інших, залежно від конкретних обставин господарської діяльності підприємства. Облікова політика сформульована з урахуванням послідовності, що впливає на фінансові результати діяльності товариства.

Порядок оформлення господарських операцій та вимоги до оформлення документів регулюються Положенням про документальне забезпечення бухгалтерського обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88. Це Положення встановлює порядок створення, приймання та відображення бухгалтерського обліку та зберігання первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, бухгалтерської звітності підприємствами та їх об'єднаннями (незалежно від форм власності). Згідно з цим положенням господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку на підставі належним чином оформлених та оформлених документів. Інформація з основної справи в обліковий реєстр повинна бути передана в момент надходження справи до місця обробки (бухгалтерії, обчислювальної установи), але не пізніше часу, необхідного для забезпечення своєчасної виплати заробітної плати, складання бухгалтерської та статистичної звітності. Записи в обліковому реєстрі повинні бути чіткими і зрозумілими.

Відповідно до чинного плану рахунків для обліку фінансових результатів призначено такі рахунки: категорія 7 «Доходи та результати діяльності», яка

узагальнює інформацію про доходи від господарських операцій, інвестицій та фінансової діяльності; категорія 9 «Витрати діяльності» — використовується для узагальнення відповідну інформацію про витрати на господарську, інвестиційну та фінансову діяльність, а також витрати на запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідацію їх наслідків; Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» - ведеться облік нерозподілених прибутків або непокритих збитків поточного та минулих років, а також прибутків, використаних у поточному році [6].

Процес формування та визначення сум собівартості (собівартості) в сільськогосподарському обліку є одним із найскладніших процесів у всіх галузях народного господарства. Сезонність сільськогосподарського виробництва означає, що строки здійснення витрат не збігаються з термінами отримання виручки від реалізації продукції, що може мати місце в різних звітних періодах (фінансових роках).

Однією з найпоширеніших підстав виникнення зобов'язань закон відносить договори (ч. 2 ст. 151 ЦК України). Поняття договору розкривається через поняття договору (закону), оскільки договір є одним із видів договору.

Згідно зі статтею 153 ЦК України договір вважається укладеним, якщо сторони в необхідній у відповідному випадку формі досягли згоди з усіх істотних умов. Важливими є умови договору, визнані законом, або умови, необхідні для такого договору, і всі умови, які повинні бути узгоджені на вимогу однієї із сторін.

Продажі відображаються, коли товар доставлено покупцеві, незалежно від того, чи була отримана оплата.

Методологічні засади формування облікової інформації про доходи підприємств та її розкриття у фінансовій звітності визначені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 «Доходи», затвердженим Міністерством фінансів України 29.11.2009 р. No 290 із змінами, внесеними наказом Міністерства України від 14.06.2000р. [21].

Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід» - визначається, коли власний капітал збільшується в результаті збільшення активів або зменшення зобов'язань (крім збільшення капіталу за рахунок внесків капіталу учасника бізнесу), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена

Методичні засади формування інформації про витрати підприємства в бухгалтерському обліку та їх розкриття у фінансовій звітності визначено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. № 318[10].

Загальні вимоги до розкриття інформації стосовно «Інформації за сегментами» приміток до річної фінансової звітності регулюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» (Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412) [26].

Методика бухгалтерського обліку, встановлена П(С)БО 30 «Біологічні активи», передбачає визначення фінансових результатів первісного визнання сільськогосподарської продукції та інших біологічних активів з подальшим уточненням на кожен дату балансу та дату реалізації. Це головне нововведення. Вона полягає в тому, що в сільському господарстві ми будемо визначати фінансові результати в момент виробництва, а не в момент реалізації, як у всіх інших галузях економічної діяльності. Це основа проблеми [5].

Відповідно до цього стандарту сільськогосподарська продукція первісно оцінюється за справедливою вартістю мінус очікувані витрати на продаж. Первинна оцінка сільськогосподарської продукції відображається в тому звітному періоді, в якому вона відокремлена від біологічних активів.

До фінансових результатів виконання замовлення за договором субпідряду відносяться: фінансові результати від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів, фінансові результати від реалізації сільськогосподарської продукції та біологічних активів, оцінені за договірною вартістю; фінансові результати сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів при їх реалізації (передачі замовнику).

Відповідно до вимог Метод. рекомендацій № 390 від 04.06.2009 р. для організації обліку формування виручки та результатів діяльності необхідно використовувати журнал-ордер ф. № 6.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності в Україні», яким визначено мету, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги щодо ідентифікації та розкриття її елементів. Воно поширюється на фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність юридичних осіб різної форми власності (крім банків та бюджетних установ), які відповідно до законодавства зобов'язані подавати фінансову звітність [16].

Визначення доходу включає дохід від повсякденної діяльності та дохід від надзвичайних подій. Дохід від повсякденної діяльності включає операційний дохід, дохід від інвестицій, фінансовий дохід та дохід від іншої діяльності.

Фактично, весь дохід, отриманий від операцій і подій, є доходом, але не весь дохід є доходом від повсякденної діяльності. Дохід від повсякденної діяльності включає лише загальні економічні вигоди, отримані та отримані від самостійної діяльності підприємства. Так, звичайно, дохід - це загальна сума продажів або заохочень.

Доходи, визнані від повсякденної діяльності, класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами: дохід (дохід) від реалізації продукції (товарів, проектів, послуг); інші операційні доходи; економічні доходи; інші доходи.

Фінансові результати діяльності зарубіжних сільськогосподарських підприємств визначаються на основі методу «витрати-випуск» шляхом порівняння доходів і витрат за факторами та коригування результатів зміни запасів і готової продукції на початок і кінець звітного періоду [31].

Наступне визначення категорії «Фінансові результати» - це прибуток або збиток, отриманий від операційної діяльності юридичної або фізичної особи за певний період (місяць, квартал, півріччя, 9 місяців, рік). Прибуток - це

перевищення виручки над пов'язаними з нею витратами, а збиток - перевищення суми витрат над сумою виручки, яка породила ці витрати [10].

Лінник В. Г. провів комплексний аналіз визначення фінансових результатів сільськогосподарських підприємств за методом «витрати-випуск». Зазначимо, що в даному випадку фактично отриманий результат ще не визначений, а є можливим, потенційним результатом, але не може бути використаний, оскільки він ще не отриманий [20]. Цей процес вимагає систематичного обліку всіх виробничих ресурсів і випусків. При цьому всі виготовлені товари повинні оцінюватися за ймовірною оціночною ціною продажу, яка навряд чи збігатиметься з фактичною ціною, що, звичайно, призведе до розбіжностей між розрахунковими та фактичними результатами.

1.3. Методика досліджень у сфері обліку та контролю

В основі методології дослідження лежить діалектичний підхід до вивчення та оцінювання результатів і динаміки розвитку виробничих відносин, узагальнення впливу факторів, тенденцій на досягнуті результати шляхом опрацювання спеціальними прийомами відповідної інформації.

Використання в дослідженні діалектичного методу означає, що вивчення всіх показників діяльності підприємства повинне проводитися з урахуванням їх взаємозв'язку та взаємозалежності.

Питання про доцільність використання того чи іншого методу в конкретному дослідженні вирішується залежно від змісту досліджуваної проблеми, рівня її розробки, висвітлення в спеціальній літературі, від наявності та характеру наукової інформації, від ресурсів, які є в розпорядженні дослідника.

Метод дослідження – це системне, комплексне та безперервне вивчення, оцінка та узагальнення впливу факторів на результати діяльності будь-якого економічного об'єкта шляхом опрацювання спеціальними прийомами відповідної інформації з метою обґрунтування і прийняття оптимальних

управлінських рішень для підвищення ефективності виробництва [28]. Як видно з визначення методу, системний підхід є головним напрямом дослідження, стрижнем методології комплексного аналізу.

Системний підхід до аналізу економічних явищ та процесів виражається в комплексному вивченні взаємопов'язаних багатосторонніх економічних, технічних, технологічних та інших факторів, у застосуванні системи показників для дослідження.

Оскільки підприємство – це складна система, то об'єктивні висновки щодо характеру досліджуваних економічних явищ, показників, процесів можливі лише за умови врахування всіх взаємопов'язаних чинників. Тому для розроблення пропозицій щодо підвищення ефективності управління підприємством, швидшої адаптації до ринкових умов виникає потреба висувати альтернативні рішення, а потім проводити їх аналіз з метою вибору найбільш оптимальних.

Існують такі загальнонаукові методи дослідження:

- аналіз – прийом дослідження, який включає в себе вивчення предмета, способу мислення або практичне розчленування його на складові частини;
- синтез – прийом вивчення об'єкта в його цілісності, єдності і взаємному зв'язку всіх частин;
- індукція – прийом дослідження при якому загальний висновок про ознаки чисельності елементів об'єкта складають на основі вивчення не всіх його ознак, а лише частини, тобто від часткового до загального;
- дедукція – протилежний метод, від загального до часткового;
- аналогія – метод наукового дослідження, за яким пізнання одних об'єктів досягається на основі подібності їх з іншими;
- моделювання – прийом наукового пізнання, який ґрунтується на заміні об'єктів на їх аналоги, моделі, які містять риси оригіналу;
- абстрагування – прийом, який дає змогу способом абстракції переходити від конкретних об'єктів до загальних понять і законів;

- конкретизація – всебічне дослідження об'єкта я якісній багатогранності реального існування;
- системний аналіз – вивчення об'єкта експертного дослідження як сукупності елементів, що утворюють систему.

В економічному аналізі метод порівняння вважають одним з найважливіших, оскільки з нього, власне, і розпочинається аналіз [28].

На формування фінансового результату підприємства чинить вплив ряд як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, які визначають кінцевий показник - прибуток (збиток) підприємства.

Особливості формування фінансових результатів пов'язані з цілою системою факторів, що в умовах становлення та розвитку ринкової системи в Україні досить відчутно впливають на наявність прибутку (збитку) та його величину.

Щоб підвищити ефективність роботи підприємства першочергове значення має виявлення резервів збільшення обсягів виробництва і реалізації, зниження собівартості продукції, зростання прибутку.

Для визначення основних напрямів пошуку резервів збільшення прибутку велике значення має аналіз впливу на його величину усіх факторів.

Їх класифікують за різними ознаками, проте найпоширенішою є класифікація, що зображена на рис. 1.3-1.5.

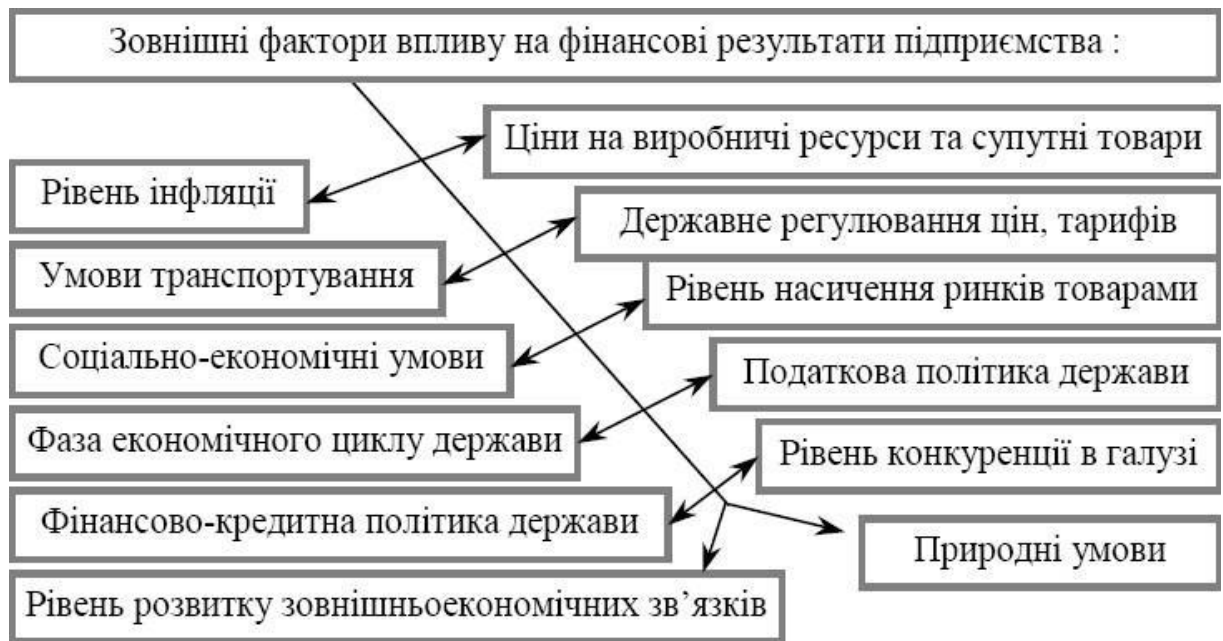

Рис. 1.3. Зовнішні фактори впливу на фінансові результати підприємства

Слід зауважити, що класифікація факторів є дещо умовною, так як ринкові відносини мають динамічний характер, тобто перебувають у постійному розвитку.

Як зображено на рис. 1.4, внутрішні фактори поділяють на виробничі та позавиробничі. Виробничі фактори характеризують наявність і використання засобів виробництва і предметів праці, трудових і фінансових ресурсів. Виробничі фактори в свою чергу поділяються на екстенсивні та інтенсивні. Екстенсивні фактори впливають на процес одержання прибутку через кількісні зміни: зміни обсягу засобів і предметів праці, фінансових ресурсів, часу роботи обладнання, чисельності персоналу, фонду робочого часу тощо. Інтенсивні фактори впливають на процес отримання прибутку через «якісні» зміни: підвищення продуктивності праці обладнання та його якості, застосування прогресивних матеріалів і удосконалення технології їх обробки, прискорення обертання оборотних засобів, підвищення кваліфікації персоналу, зниження матеріалоемності продукції, удосконалення організації праці і більш ефективного використання фінансових ресурсів.

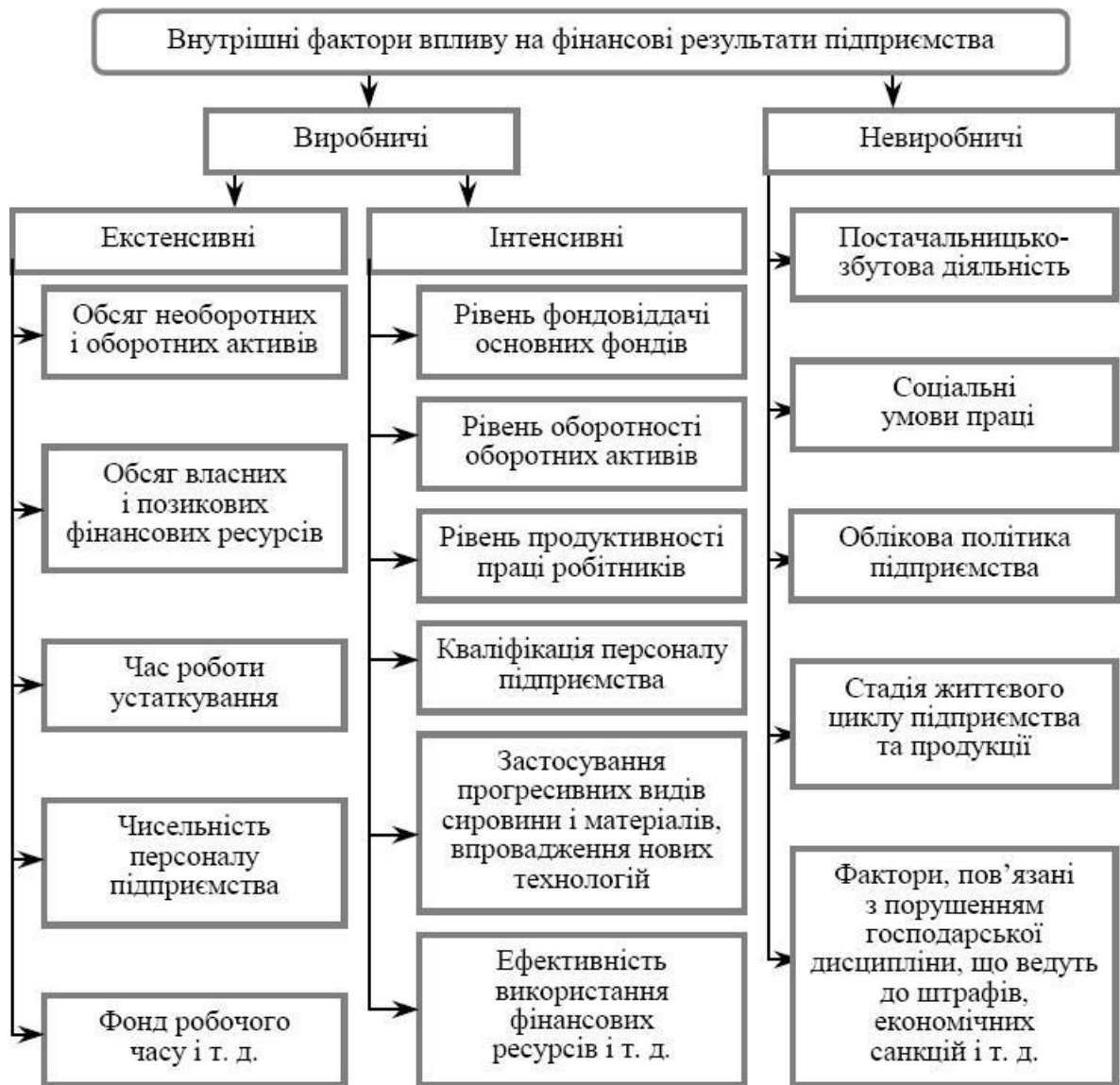

Рис. 1.4. Внутрішні фактори впливу на фінансові результати підприємства.

До невиробничих факторів відносять постачальницько-збутову та природоохоронну діяльність, соціальні умови праці і побуту та ін. До зовнішніх факторів відносять природні умови, державне регулювання цін, тарифів, відсотків, податкових ставок і пільг, штрафних санкцій тощо. Ці фактори не залежать від діяльності підприємств, але можуть спричинити значний вплив на величину прибутку.

Таким чином, формування фінансових результатів визначається широким колом факторів, які відбивають усі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємств. При цьому недоцільно і неможливо

поділяти ці фактори на основні та другорядні через те, що вони в сукупності складають цілісну систему. Кожен з них може як забезпечити високий рівень прибутку, так і спричинити істотні збитки.

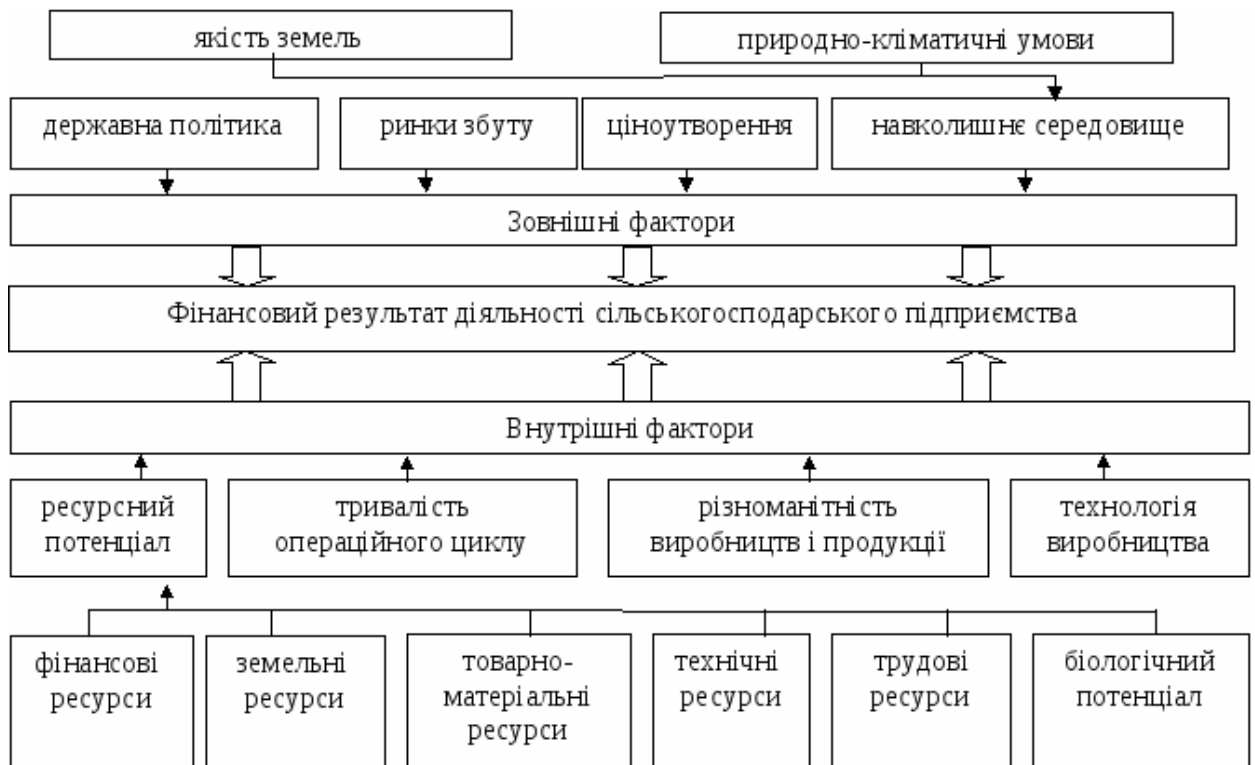

Рис. 1.5. Класифікація основних факторів впливу на фінансові результати підприємства.

Важливим етапом здійснення управління процесами формування доходів, витрат та фінансових результатів є *аналітичні процедури*.

Контроль формування фінансових результатів сільськогосподарських підприємств починається з перевірки наказу про облікову політику на предмет регламентації в ньому питань обліку доходів, витрат та формування фінансових результатів. Він повинен забезпечувати постійний моніторинг зміни чинників, які впливають на їх величину.

Контроль правильності складання первинних документів слід здійснювати, використовуючи формальну та зустрічну перевірку, перевірку за змістом та арифметичну перевірку.

Слід звернути увагу на своєчасність їх складання: чи формуються вони під час виконання господарської операції або, якщо це не можливо, відразу після її завершення, чи - навпаки, через декілька днів після факту здійснення господарської операції. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів доцільно формувати зведені облікові документи.

Зокрема, дані "Звіту про фінансові результати" зіставляють із даними відповідних рахунків. Так, наприклад, сальдо, що визначено в кінці року за такими рахунками: 70 "Доходи від реалізації", 71 "Інші операційні доходи", 90 "Собівартість реалізації", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності" переносять на рахунок 79 "Фінансові результати" (субрахунок 791 "Результати основної діяльності").

Наступні критерії оцінювання ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства використовують зазвичай у практиці:

- виручка від реалізації продукції, робіт, послуг;
- чистий прибуток; прибуток направлений на виплату дивідендів та накопичення (фінансування капіталовкладення, збільшення оборотного капіталу, створення резервного капіталу тощо);
- рентабельність активів, інвестицій, об'єму продажів;
- фінансова стабільність (виручка від реалізації поділена на точку беззбитковості, відношення між власним та залученим капіталом, невід'ємне сальдо грошового потоку на кінець звітного періоду);
- фінансовий результат власників підприємства (доход за період, отриманий власниками; приріст вартості підприємства).

Система показників на різних підприємствах може бути різною. Формування такого набору відбувається залежно від цілей господарської діяльності та зручності використання їх для цілей фінансового контролінгу.

Для оцінювання ефективності діяльності фактичні дані можна порівнювати із параметрами інших підприємств.

Також з метою оцінювання ефективності роботи підприємства використовують показники фінансової стійкості, прибутковості, платоспроможності та ділової активності.

Контроль фінансових результатів підприємства можна здійснювати за наступними фінансовими коефіцієнтами, які наведено в табл. 1.2.

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів й ефективності діяльності підприємства. Вони вимірюють прибутковість підприємства з різних позицій. Варто виділити три основні особливості рентабельності як показника: часовий аспект; фактор ризику; оцінка складових рентабельності власного капіталу.

Коефіцієнт рентабельності продукції визначається за певний розрахунковий період. Коли підприємство спроваджує нові перспективні технології або види продукції, що потребують більших інвестицій, то рентабельність капіталу тимчасово знизиться.

Таблиця 1.2

**Основні показники системи аналізу та контролю
фінансових результатів діяльності підприємства**

Показник	Що характеризує	Розрахункова формула
1. Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	Скільки прибутку доводиться на кожен гривню активів у розрахунковому періоді	$K_{ра} = \text{БП}/\text{А}$, де БП – бухгалтерський прибуток; А - середня вартість активів за розрахунковий період
2. Коефіцієнт рентабельності продажу (Крп)	Скільки прибутку доводиться на кожен гривню об'єму продажу	$K_{рп} = \text{БП}/\text{ОП}$, де ОП - об'єм продажів (у ринкових цінах без ПДВ)
3. Коефіцієнт чистої рентабельності власного капіталу (Крвк)	Скільки чистого прибутку доводиться на кожен гривню власного капіталу	$K_{рвк} = \text{ЧП}/\text{ВК}$, де ЧП - чистий прибуток; ВК - середня вартість власного капіталу за розрахунковий період
4. Коефіцієнт рентабельності чистих активів (Крча)	Скільки чистого прибутку доводиться на кожен гривню чистих активів	$K_{рча} = \text{ЧП}/\text{ЧА}$, де ЧА - середня вартість чистих активів за розрахункових період

Тому зниження рентабельності за звітний період не варто розглядати як негативний фактор у діяльності підприємства.

Друга особливість визначається фактором ризику. Більшість управлінських рішень пов'язані із вибором: високий прибуток або мінімальний ризик. Перший варіант забезпечує високий прибуток, проте і високий рівень ризику. Другий - прибуток і ризик мінімальні.

Що стосується складових рентабельності власного капіталу, то чисельник дробу (ЧП/ВК) є динамічний показник і відображає суму, сформовану за звітний період, в той час, як власний капітал формується за кілька років.

Власний капітал становить його балансову вартість, і вона може відрізнятись від ринкової. Оскільки, престиж підприємства, торгова марка, сучасні технології, кваліфікований управлінський персонал не мають вартісної оцінки у звітності, тоді як ринкова ціна акцій може включати вартість наведених параметрів.

Таким чином, високе значення коефіцієнта рентабельності не може відображати еквівалентну віддачу на інвестований капітал у дане підприємство. Кожен із показників відображає ефективність діяльності у певному звітному періоді або поточну ефективність, тобто має своє інформаційне призначення.

Основними недоліками системи управлінського контролю можна вказати такі:

- недостовірність інформації для прийняття рішень (традиційні фінансові показники відображають результат попередніх періодів);
- проблема поєднання довго- та короткотермінових цілей (зменшення витрат на дослідження та розробки, підготовку персоналу, відкладення рішення про інвестицію коштів тощо);
- використання інформації бухгалтерського обліку (обмежена кількість показників фінансової звітності поряд із високими вимогами управлінської інформації);
- недостовірність інформації щодо розподілу витрат (необхідність розроблення нових методів розподілу витрат);

- недостатня увага до ділового середовища, в котрому функціонує підприємство (в основному зосередження порівняння показників із попередніми періодами та встановленими нормативами);

- орієнтація на поточні результати діяльності – надається перевага щомісячним або кварталним звітам, що зумовлює впровадження короткотермінових інвестиційних рішень.

Відтак, це дає можливість менеджерам маніпулювати показниками задля тимчасового “прикрашання” поточного стану підприємства.

Результати проведеного контролю фінансових результатів необхідні, для власників підприємств, які потребують наявності об'єктивної і достовірної інформації про діяльність, що є цінною при визначенні та впровадженні подальшої стратегії розвитку господарюючих суб'єктів.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОБЛІКУ

ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

ПТАХІВНИЦТВА

2.1. Загальна характеристика та оцінка економічної діяльності

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Товариство з обмеженою відповідальністю агрофірма «Загаї» засновано в 1994 році на базі Кам'янка-Бузької птахофабрики. Центральна садиба розташована у селі Жовтанці, та на відстані 24 км від обласного центру міста Львіва.

Основною метою діяльності товариства є виробництво, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції, а також надання юридичним і фізичним особам послуг з управління сільським господарством та провадження іншої пов'язаної та не пов'язаної з нею діяльності з метою отримання прибутку для досягнення економічних та соціальних інтересів учасників.

Основним видом діяльності підприємства є: розведення птиці; роздрібна торгівля в непрофесійних магазинах з перевагою продовольчих сортів. Організаційна структура включає: 5 птахоферм, 1 технічну майстерню, 1 млин, 1 автопарк та складські приміщення.

Майно товариства складається із вкладів учасників одержаного від реалізації продукції та інших видів діяльності та прибутку. Також з прибутку від цінних паперів та інших доходів.

Основним показником спеціалізації виробництва є товарна структура продукції, тобто частка окремих видів товарної продукції в загальній вартості всієї товарної продукції. Галузь із найбільшою часткою в структурі грошової виручки від реалізації продукції визначає ступінь спеціалізації виробництва.

У табл. 2.1 наведено обсяг та структуру товарної продукції XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX у 2020-2022 рр.

Таблиця 2.1

**Динаміка структури та вартості товарної продукції в
Хххххххххххххххххххх у 2020-2022 р.р.**

Вид продукції	Вартість товарної продукції, тис.грн.			Структура товарної продукції, %			Середня структура товарної продукції, %	Місце галузі
	Рік			Рік				
	2020	2021	2022	2020	2021	2022		
Вирощування (в живій масі) птиці	760	921	801	5,2	5,47	4,5	5,0	II
Яйця	13711	15641	17004	92,7	92,89	95,5	94,0	I
Інша продукція тваринництва	324	275	-	2,18	1,64	-	1,0	III
Продукція тваринництва - всього	14795	16837	17805	100,0	100,0	100,0		

Варто зазначити, що в товарній структурі за питомою вагою перше місце займає виробництво яєць, друге місце займає розведення птиці (за живою масою), третє місце займає інша продукція тваринництва.

Виходячи з цього, можна зробити наступний висновок: виробничим напрямком компанії є виробництво та реалізація продукції птахівництва.

Головною передумовою успішного сільськогосподарського підприємства є ефективне використання найважливішого виду ресурсу – землі.

Економічна ефективність діяльності свідчить про кінцеву вигоду від використання живої праці і засобів виробництва та їх сукупного вкладення.

При оцінці економічної вигоди сільськогосподарського виробництва на ТОВ агрофірма «Загаї» необхідно правильно визначити взаємопов'язану систему показників, яка найбільш об'єктивно відображає її рівень. Для цього широко використовують натуральні показники та вартісні показники. По-перше, з точки зору якості продукції вигідно використовувати натуральні показники врожайності продукції, що є вихідною для визначення економічної вигоди сільськогосподарського виробництва.

Показники економічної вигоди сільськогосподарського виробництва визначаються в середньому кожні три роки. Він відображає ефективність землекористування, рівень продуктивності праці, ефективність використання трудових ресурсів, коефіцієнт повернення капіталу та капіталомісткість продукту, коефіцієнт окупності виробничих витрат і рівень прибутку виробництва. Обсяг виробництва та реалізації визначається за даними річних звітів, табл. 2.2.

Дані таблиці 2.2 показують, що площа сільськогосподарських угідь за останні три роки не змінилася. Середньооблікова чисельність працівників у звітному році порівняно з базовим роком зросла на 2 особи.

Аналізуючи показники виробничо-господарської діяльності бачимо, що фонд оплати праці за цей період зріс на 1296 тис. грн. За досліджуваний період кредиторська заборгованість зменшилася на 194 тис. грн. Сума дебіторської заборгованості була відносно великою в останні роки. Чистий прибуток зменшився на 3575 тис. грн. що призводить до зниження рентабельності. Відповідно, рентабельність впала на 34,5 п.п.

Основна частина капітальних витрат підприємства зазвичай припадає на будівлі, споруди та обладнання, які включені в основний капітал. Основний капітал підприємства відображається в бухгалтерському обліку як капіталізовані витрати і повертається у вигляді щорічних амортизаційних відрахувань. При цьому незавершені капітальні вкладення (інвестиції) також входять до складу основного капіталу і є засобом формування капіталу підприємства.

Динаміка основних економічних показників виробничо-господарської діяльності Хxxxxxxxxxxxxxxxxx, 2020-2022 р.р.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р. +/-
Середньорічна чисельність працівників, осіб в т. ч. в тваринництві	36	35	38	+2
Фонд оплати праці, тис. грн	713	828	2009	+1296
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	14795	16837	17805	+3010
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	10518	13626	16998	+6480
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	4277	3211	807	-3470
Чистий прибуток, тис. грн	3870	2775	295	-3575
Дебіторська заборгованість, тис. грн	925	7358	572	-353
Оборот дебіторської заборгованості, рази	22,5	7	11,5	-11
Кредиторська заборгованість, тис. грн	364	1401	170	-194
Оборот кредиторської заборгованості, рази	8,8	29,9	3,4	-4,8
Наявність запасів – грошових активів, тис. грн	2039	1452	644	-1395
Наявність власного капіталу і фондів, тис. грн	5085	8955	15413	+10328
Наявність необоротних активів, тис. грн	590	515	2565	+1975
Рівень рентабельності продукції, %	36,2	20,3	1,7	-34,5
Середньорічна вартість активів, тис. грн	9681,0	14694,5	16591	6910,0

Можна зробити висновок, що прибуток від реалізації продукції збільшився на 3010 тис. грн. у звітному році порівняно з базисним. При цьому собівартість реалізованої продукції зросла на 6480 тис. грн. Це в свою чергу призвело до зменшення валового прибутку підприємства на 3470 тис. грн. Інші операційні доходи зменшилися на 99 тис. грн., а інші операційні витрати зросли на 27 тис. грн. Адміністративні витрати зросли на 16 тис. грн. Усе це призвело до зменшення чистого прибутку на 3575 тис. грн. у 2022 р. порівняно з 2020 роком.

Активний капітал, чи просто активи, представлені в балансі у виді:

- матеріальних цінностей (земельні ділянки, будинки і спорудження, устаткування, товарні запаси, МШП);
- нематеріальних цінностей (авторські права, патенти, товарні знаки);
- грошових цінностей (кошти на рахунках і в касі, цінні папери, дебіторська заборгованість);
- фінансових вкладень, рис. 2.1.

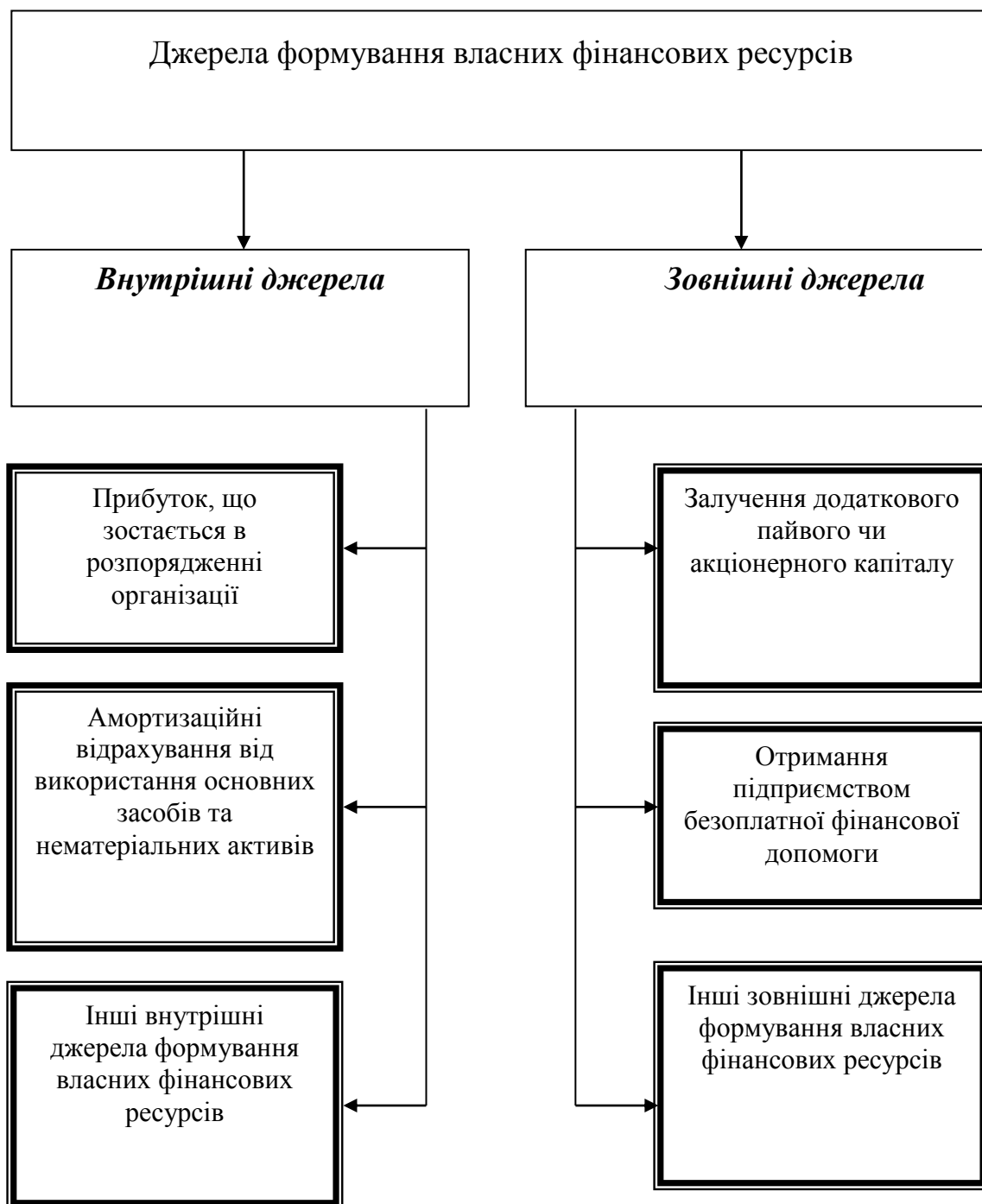

Рис. 2.1. Джерела формування фінансових ресурсів.

Одним із основних завдань бухгалтерського обліку є усвідомлення поведінки підприємства за допомогою грошової оцінки. Водночас оцінка активних основних фондів підприємства базується на собівартості і є відправною точкою для складання балансу.

Розглянемо підприємства ТОВ агрофірма «Загаї», що забезпечують основні виробничі фонди, табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка забезпеченості основними виробничими фондами
ТзОВ Агрофірма “Загаї”, 2020-2022 р.р.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Зміни (+/-), тис. грн
Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн	552,5	5305,5	10045,5	9493
Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн	9129	9389	6545,5	-2583,5
Площа с/г угідь, га	11	11	11	-
Кількість середньорічних працівників, чол.	36	35	38	2
Фондозабезпеченість, тис. грн	50,2	482,3	913,2	863
Фондоозброєність, тис. грн	15	152	264,3	250,0

З аналізу даних можна побачити, що фондоозброєність Хxxxxxxxxxxxxxxxxx за аналізований період зростає та фондозабезпеченість за останні три роки збільшилася на 863 тис. грн. Крім того, за аналізований період фонд праці зріс у 6,3 рази. Зростання цих показників є результатом зростання вартості основних виробничих фондів, що свідчить про стабільний розвиток сільськогосподарського виробництва.

Аналізуючи коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, бачимо, що він знаходиться в межах «задовільно», але лише у 2020 році цей показник максимально наблизився до значення «добре», як показано на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Динаміка оборотності дебіторської заборгованості.

У структурі кредиторської заборгованості, наведені причини зміни її окремих складових і формулювання заходів щодо вирішення проблеми заборгованості, особливо тих складових, які негативно впливають на діяльність підприємства, рис. 2.3.

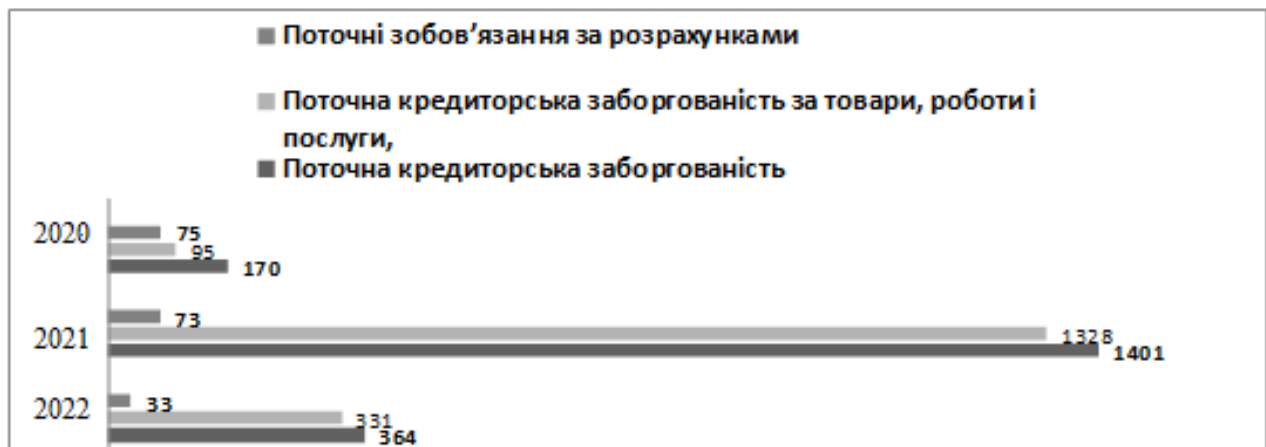

Рис. 2.3. Динаміка розмірів поточної кредиторської заборгованості у товаристві, 2020-2022 р.р.

Загалом, основною причиною зміни структури кредиторської заборгованості є взаємні неплатежі. Про це свідчить порівняльний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Показники оборотності кредиторської заборгованості
у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx, 2020-2022р.р.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р. (+,-)
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн..	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість, тис. грн.	364	1401	170	-194
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги, тис. грн.	331	1328	95	-236
Поточні зобов'язання за розрахунками, тис. грн.	33	73	75	42
Виручка від реалізації, чиста, тис. грн.	14795	16837	17805	3010
Оборот кредиторської заборгованості, рази	8,8	29,9	3,4	-4,8

Ми бачимо, що за останні три роки поточна кредиторська заборгованість підприємства зменшується, а також погіршуються показники оборотності, що, очевидно, потребує контролю та відповідного реагування.

Динаміку формування чистого прибутку підприємства наведено, рис. 2.4.

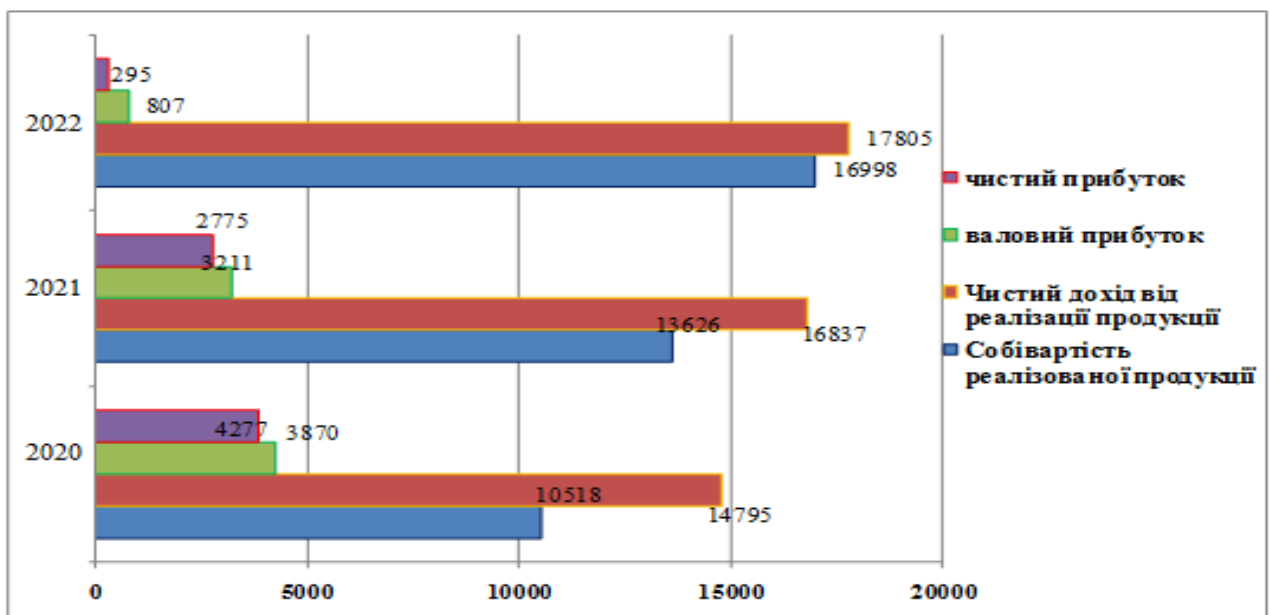

Рис. 2.4. Динаміка фінансових результатів діяльності Хxxxxxxxxxxxxxxxxx, 2020-2022 р.р.

Рентабельність продукції, галузей і видів діяльності є найбільш вичерпним, комплексним і об'єктивним показником, який засвідчує результати їх роботи та дохід, який приносить економіці виробництво певного продукту. За його допомогою можна визначити, наскільки вартість товару перевищує його собівартість, тобто отримано дохід, табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Динаміка показників рентабельності
у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx, 2020-2023 р.р.**

№	Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+/-) 2022 р. від	
					2020 р.	2021 р.
1.	Рентабельність реалізації за валовим прибутком	28,9	19,1	4,5	-24,4	-14,6
2.	Рентабельність реалізації за чистим прибутком	26,1	16,5	1,6	-24,5	-14,6
3.	Рентабельність активів за чистим прибутком	39,9	18,8	1,8	-38,1	-17
4.	Рентабельність виробничих фондів	232	52,3	2,6	-229,4	-49,4
5.	Термін окупності активів (ТОА)	2,5	5,3	55,5	+53	+50,2
6.	Рентабельність власного капіталу	55,1	22,7	1,9	-53,2	-20,8
7.	Рентабельність інвестиційного капіталу	55,1	22,7	1,9	-53,2	-20,8
8.	Рентабельність діяльності	764,8	592,9	58,7	-706,1	-534,2

Отже, зниження рентабельності продажів за чистим прибутком свідчить про збільшення витрат операційної діяльності, а саме (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати).

У 2022 році порівняно з 2020 роком рентабельність виробничих фондів була результатом зниження фондівдачі та оборотності оборотних коштів і тому була характерною причиною рентабельності активів.

Період окупності активу є зворотним показником рентабельності активу і збільшується, вказуючи на те, що для відновлення активу за рахунок чистого прибутку буде потрібно більше часу.

Значно впали показники рентабельності різних видів діяльності. Видно, що діяльність товариства у 2022 році була не такою результативною, як у попередні роки.

Показники рентабельності відображають співвідношення прибутку підприємства та факторів, які фактично є передумовами його виникнення. Показники рентабельності характеризують відносну прибутковість підприємств різних позицій і групуються відповідно до інтересів учасників господарського процесу.

Різне зниження рентабельності продажів на основі чистого прибутку свідчить про швидке зростання операційних витрат (собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат, собівартості реалізованої продукції, інших операційних витрат), а також фінансових витрат.

Не менш важливим показником ефективності використання основних і оборотних виробничих запасів підприємства є також рентабельність виробничих фондів.

Порівняно з 2020 роком рентабельність виробничих фондів є результатом зниження фондівіддачі та оборотності оборотних коштів, які також є характеристиками рентабельності активів. Період окупності є зворотним показником рентабельності активів і має тенденцію до зростання, вказуючи на те, що компанії потрібно більше часу для відновлення активів компанії за рахунок чистого прибутку.

На рис. 2.5 представлена динаміка основних рентабельності підприємства.

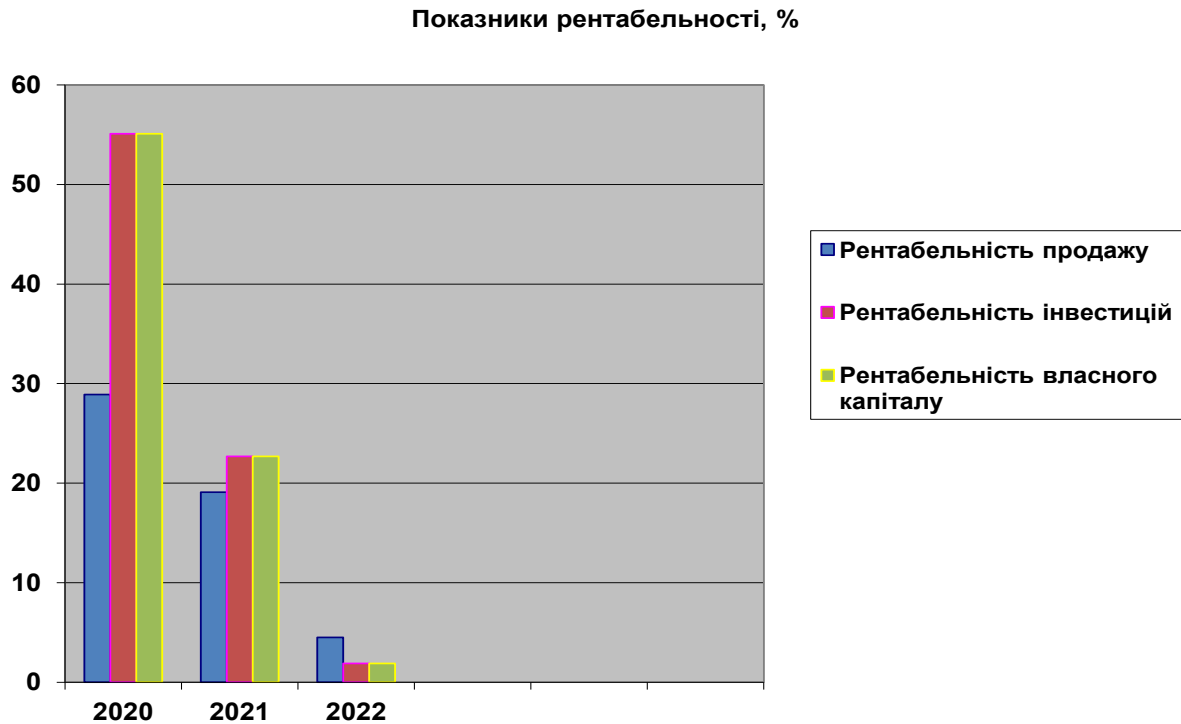

Рис. 2.5. Динаміка основних показників рентабельності Хxxxxxxxxxxxxxxxxx, 2020-2022 р.р., %.

Видно, що у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx 2022 рік є критичним для його діяльності, відповідно показники рентабельності знаходяться на низькому рівні. Ми вважаємо, що зміни в економіці змусять керівництво шукати важливі напрямки та резерви підвищення загальної ефективності

2.2. Аналіз виробництва та реалізації продукції птахівництва у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx

Ефективність діяльності підприємства характеризується оптимальним рівнем структури його витрат, яка формує собівартість продукції, а вартість продукції є основою ціноутворення.

(88,1%, 70,7% та 77,6% відповідно). Значна частина припадає на корм птиці. Різке зростання питомої ваги матеріальних витрат пов'язане із загальною тенденцією зростання вартості матеріально-технічних засобів сільського господарства, а саме електроенергії, кормів, палива.

Структура собівартості продукції ТОВ «Агрофірма «Загай» за видами сільськогосподарської продукції у 2022 році наведена в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Структура витрат на виробництво продукції за видами сільськогосподарської продукції у Хххххххххххххххххххх за 2022 рік

Назва виду продукції	Прямі матеріальні витрати	прямі витрати на оплату праці	Інші витрати та загальновиробничі витрати				Собівар. реаліз. прод.	Витрати на збут
			Амортизація необоротних активів	Відрахування на соц. заходи	Решта інших витрат	Оплата послуг сторонніх організацій		
Жива маса приросту тварин відгодівлі та нагулу	2327,1	482,5	8,0	100,4	416,1	1264,0	1982,0	-
у т.ч.: птиці свійської	2327,1	482,5	8,0	104,0	416,1	1264,0	1982,0	-
Яйця птиці свійської в шкарлупі свіжі	9464,8	1526,2	93,0	310,6	497,1	981,6	15016,3	122,0

Як видно з табл. 2.8, у структурі собівартості продукції за видами сільськогосподарської продукції найбільшу частку прямих матеріальних витрат займають яйця птиці, особливо 15016,3 млн. грн. Серед інших витрат більшу частку в амортизації склали яйця птиці в сумі 93 тис. грн.

Птахівництво в Україні є досить прибутковою галуззю сільськогосподарського виробництва. Основними факторами, що впливають на формування рівня ефективності виробництва птиці, є жива маса 1 кг птиці та собівартість 1000 голів. Зниження собівартості яєць має бути одним із найважливіших факторів конкурентоспроможності продукції птахівництва. При розрахунку ефективності виробництва основної продукції птахівництва на

дослідному господарстві використовуємо показник рентабельності реалізації продукції, тобто відношення прибутку до її собівартості (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

**Динаміка ефективності виробництва та реалізації продукції птахівництва
в Хxxxxxxxxxxxxxxxxx, 2020-2022 р.р.**

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022р. до 2020 р., +/-
Жива маса свійської птиці				
Кількість реалізованої продукції, ц	820	805	801	-19
Середня ціна реалізації 1ц, грн.	927	1144	2002	1075
Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	760	921	1604	844
Повна собівартість, тис. грн.	1014	1397	1982	968
Прибуток (збиток), тис. грн.	-254	-476	-378	-124
Рівень рентабельності, %	-25,0	-34,1	-19,1	+5,9
Яйця птиці свійської в шкарлупі свіжі				
Кількість реалізованої продукції, тис. шт	14005	14440	17064	3059
Середня ціна реалізації 1 тис. шт, грн.	979	1083	1128	149
Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	13711	15641	19249	5538
Повна собівартість, тис. грн.	9527	12313	15016	5489
Прибуток (збиток), тис. грн.	4184	3328	4233	49
Рівень рентабельності, %	43,9	27,0	28,2	-15,7

Аналізуючи дані таблиці 2.9, бачимо, що рентабельним є лише виробництво та продаж свіжих харчових яєць. Зокрема, рентабельність яєць птиці пов'язана з незначним підвищенням ціни реалізації 1000 яєць

Крім того, збільшення кількості реалізованої продукції також суттєво впливає на ефективність виробництва яєць. У результаті Хxxxxxxxxxxxxxxxxx обсяги реалізації яєць птиці за досліджуваний період зросли на 3 059 000 шт. Проте значне збільшення показника повної собівартості реалізованої продукції не забезпечує позитивної динаміки рівня рентабельності виробництва столових яєць. Незважаючи на те, що цей напрям виробництва є прибутковим, ми спостерігали падіння рентабельності на 15,7 процентного пункту за період 2020-2022 років.

Натомість ми бачимо різні тенденції ефективності виробництва живої ваги птиці. В умовах збитковості такого виробництва чітко простежується тенденція до збільшення величини фінансових результатів. У результаті розмір збитків за

період 2020-2022 років зменшився на 124 тис. грн., що підвищило рентабельність збитків на 5,9 п.п.

Тому на Хxxxxxxxxxxxxxxxx ми пропонуємо змішаний тип формування фінансових результатів.

У боротьбі за конкуренцію, особливо за ресурси, останнім часом спостерігається тенденція до збільшення поголів'я птиці на досліджуваних фермах. Ми вважаємо, що такий підхід є одним із головних факторів ефективності бізнесу, адже збільшення розміру бізнесу сприяє дотриманню технологій, ефективному використанню трудових ресурсів і необоротних активів.

Варто відзначити, що за підсумками цього року Хxxxxxxxxxxxxxxxx реалізувала 45-50% птиці порівняно з поголів'ям на кінець року. При цьому за досліджуваний період ми спостерігали чітку тенденцію до зниження поголів'я птиці: реалізація за рік впала на 1210 голів, а пропозиція на кінець року – на 4251 голів. Для виявлення окремих тенденцій ефективності діяльності для оцінки рекомендується використовувати показники продуктивності птиці, рис. 2.6.

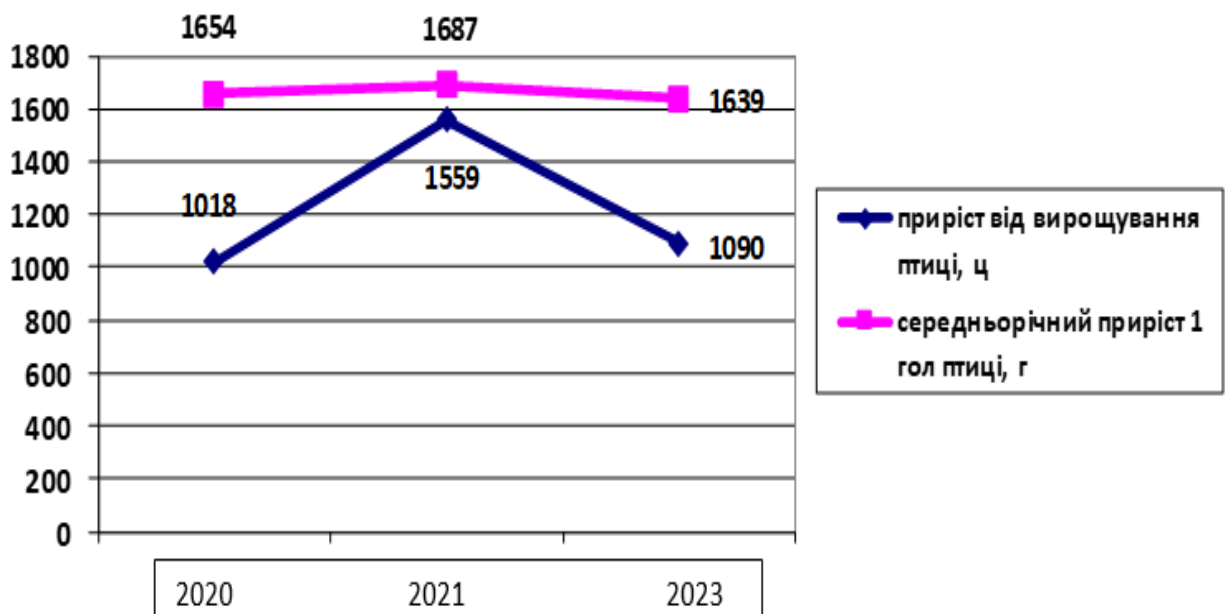

Рис. 2.6. Динаміка продуктивності промислового поголів'я птиці.

Основою собівартості продукції птахівництва є виробнича собівартість, визначена за статтями або елементами витрат. Тому їх аналіз забезпечує ефективне ціноутворення на реалізовану продукцію птахівництва та хороший рівень фінансової діяльності Хxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

На рис. 2.7 та 2.8 продемонструємо динаміку собівартості продукції птахівництва в досліджуваному господарстві

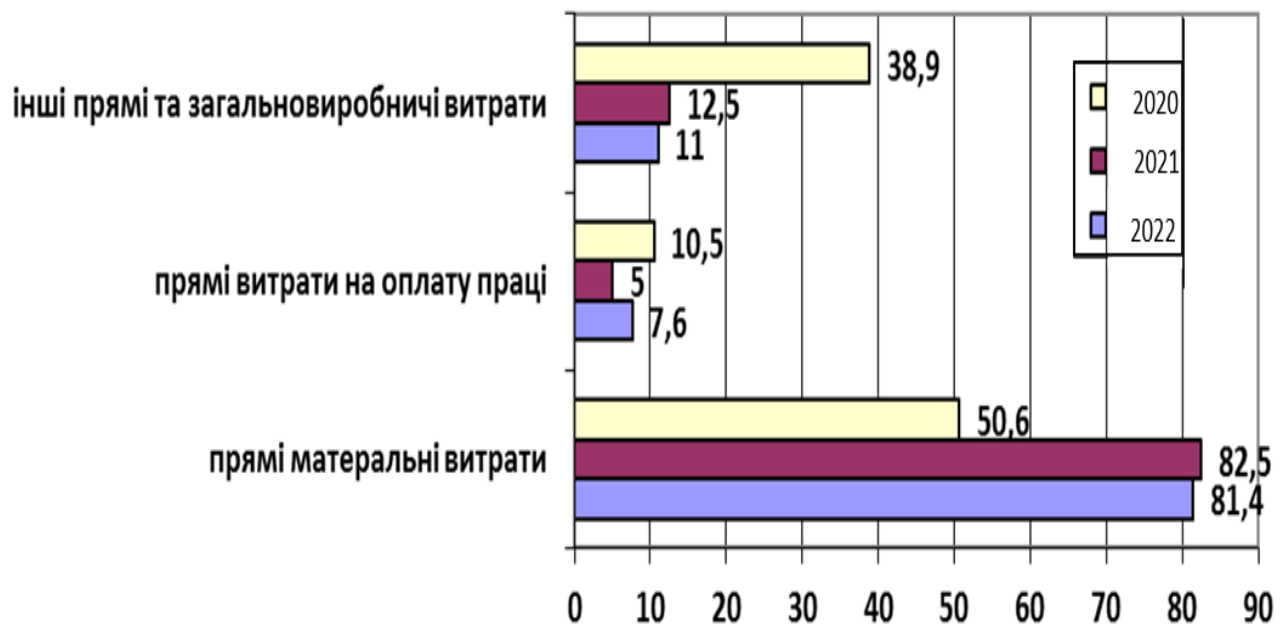

Рис. 2.7. Зміна величини виробничих витрат у Хxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
(жива маса приросту свійської птиці), %.

Зміни в структурі витрат на виробництво курячого м'яса виробництва ТОВ «Агрофірма «Загай» демонструють чітку тенденцію до зменшення матеріальних витрат та збільшення інших прямих витрат. Серед інших прямих складових витрат суттєво зросла частка амортизації, що свідчить про оновлення технологічної бази досліджуваних господарств та переналаштування виробничого обладнання.

Така ситуація сприяє зниженню собівартості продукції птахівництва Хxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx та підвищенню ефективності операційної діяльності.

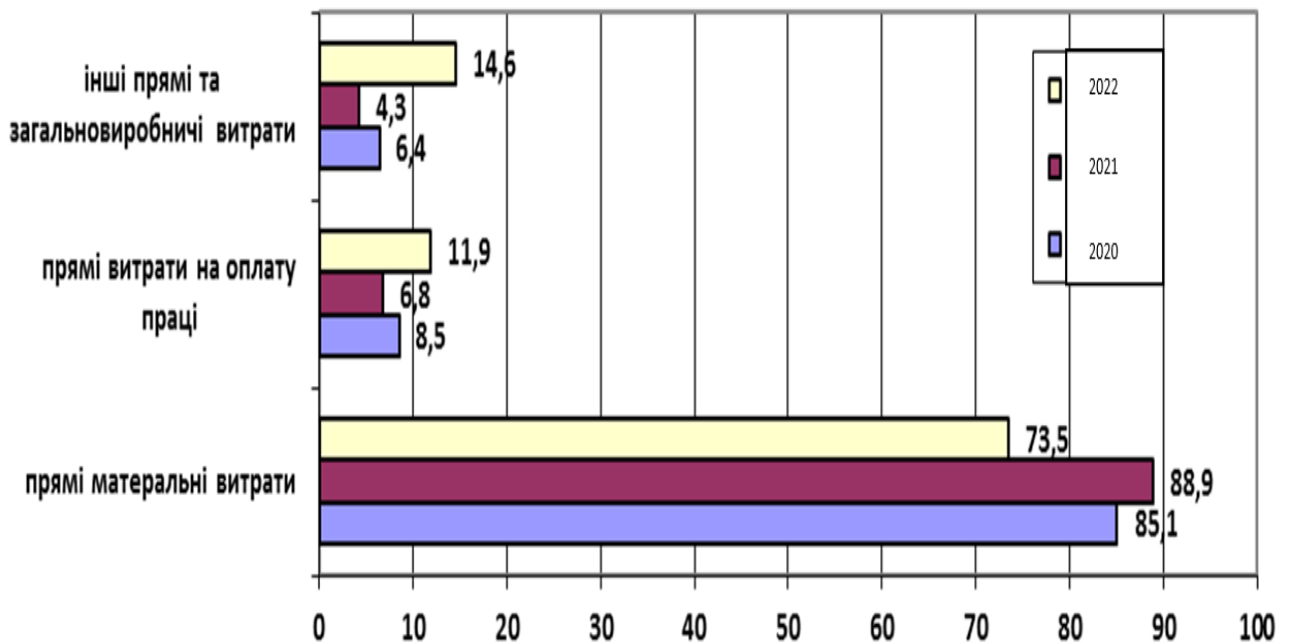

Рис. 2.8. Зміна величини виробничих витрат у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx (яйця птиці свійської у шкарлупі свіжі), %.

Щодо виробництва столових яєць ситуація аналогічна – зміни значень коефіцієнтів собівартості продукції свідчать про зниження міцності матеріалів та вдосконалення технічного оснащення процесу виробництва столових яєць. При цьому, порівняно з видами продукції 2022 року, найбільша частка прямих матеріальних витрат припадала на яйця птиці – 73,5%, тоді як 50,6% зосереджено на витратах на вирощування птиці. Частка прямих витрат на оплату праці приблизно однакова для обох продуктів.

Прибуток від основної господарської діяльності Хxxxxxxxxxxxxxxxxx формується в процесі виробництва, але свого реального змісту та форми він набуває лише після реалізації продукції.

Зрозуміло, що на позитивні фінансові результати Хxxxxxxxxxxxxxxxxx безпосередньо впливає обсяг продажів, особливо свіжих яєць. Зокрема, у 2022 році обсяг реалізації склав 17064 тис. шт., рис 2.9.

Інформація з системи обліку повинна надавати конкретні характеристики птахівництва, зокрема: абсолютний приріст (абсолютний приріст живої маси птиці в певному віці відносно ваги на початок періоду), відносний приріст (характеристики інтенсивність росту), середньодобовий приріст (приріст абсолютного приросту за одиницю часу).

Тому для організації аналізу та обліку собівартості продукції птахівництва доцільно прийняти класифікацію курей на м'ясо та яйця за напрямком годівлі. Водночас організація обліку виробництва продукції птахівництва залежить і від іншої класифікаційної ознаки сільськогосподарської птиці - способу використання курей або технічної групи птиці. Тут виділяють наступні категорії: куряче поголів'я, промислове поголів'я птиці для виробництва яєць, поголів'я птиці для вирощування промислового поголів'я або поголів'я птиці, реабілітаційне поголів'я для забезпечення адекватного поповнення поголів'я чи поголів'я промислової птиці.

У бухгалтерському обліку птиця з птахофабрики є біологічним активом, а вирощування птиці – біологічним перетворенням.

Основною характеристикою біологічних активів є їх здатність зазнавати біологічної трансформації, яка включає процеси росту, виробництва та відтворення, в результаті яких відбуваються якісні та кількісні зміни біологічних активів.

У процесі біологічного перетворення птахівництва якісна зміна полягає в отриманні максимальної кількості продукції (яєць, м'яса) від певної кількості птиці (рис. 2.10).

Рис. 2.10. Технологічний процес та об'єкти обліку витрат у птахівництві.

У птахівництві шляхом біологічної трансформації можна отримати основну продукцію, побічну та побічну продукцію. При цьому облікова політика господарства повинна передбачати особливості методу обліку витрат на виробництво, виходячи з того, що витрати на виробництво безпосередньо відносяться на різну одночасно отриману продукцію птахівництва. Крім того, продукти птахівництва мають невеликий термін зберігання через швидке псування, що зумовлює необхідність спеціалізованої організації оперативного обліку випуску готової продукції, складського обліку та її транспортування до споживачів у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx.

Відповідно до Методрекомедацій № 132 об'єктами обліку витрат на птахівництво є доросле поголів'я курей, молодняк у вирощуванні та інкубаційні яйця. Від вибору об'єктів обліку витрат залежить система обліку виробництва. Від вибору інформаційних об'єктів системи залежатиме його здатність формувати показники, необхідні для процесів управління. Тому об'єкти обліку витрат в системі управлінського обліку рекомендується групувати за такими

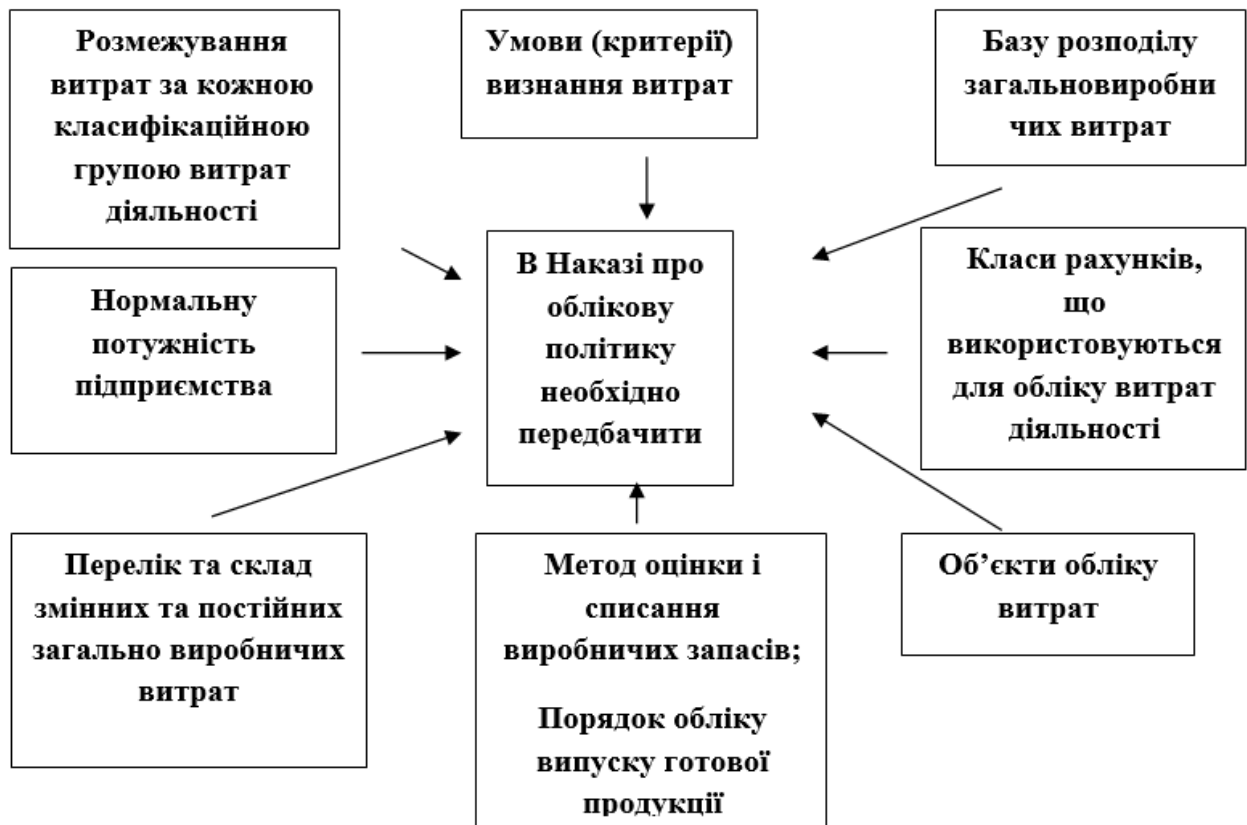

Рис. 2.11. Положення з обліку виробництва та реалізації продукції птахівництва, що наведені в Наказі про облікову політику.

XXXXXXXXXXXXXXXXX веде автоматизовані форми бухгалтерського обліку за допомогою програмного забезпечення MASTER:Бухгалтерія. MASTER:Бухгалтерія розроблений для українського ринку, і його функції охоплюють усі види операцій малих та середніх підприємств. Програма пропонує співпрацю з усіма податковими системами, в якій можна зберігати записи про діяльність необмеженої кількості юридичних осіб одночасно. При цьому зазначимо, що програма спеціально адаптована до особливостей спеціалізації птахівництва для забезпечення обліку витрат і виходу продукції сегментів об'єкта. Крім того, компанія-посередник надає послуги та навчання для нових користувачів програми.

Бухгалтерський процес досліджуваного підприємства забезпечується трьома працівниками бухгалтерської служби. Таким чином, організаційна

Дорожні листи мають фіксовані номери та серії. Вказується гаражний номер автомобіля; автомобільна компанія; вантажовідправник; вантажоодержувач і одержувач; найменування продовольчих культур; сорт і клас; якість (маса бруто, маса тари, маса нетто); ціна, сума

Супровідним документом при реалізації птиці є товарно-транспортна накладна (ф. No ТНСГ-5). Кожна партія тварин, що вивозиться з господарства, виписується в чотирьох примірниках. У накладній записують такі основні дані про тварин: тип тварини, вікова група, групування за вгодованістю, кількість голів. Вага, пункт призначення та одержувач.

Отже, якщо товарно-транспортний документ (накладна) є підставою для списання товару з балансу і передбачає реалізацію, то квитанція є підставою для нарахування виручки від реалізованої продукції.

Взаємовідносини сільськогосподарських підприємств із покупцями та замовниками в процесі реалізації готової продукції регулюються договорами.

Ціна реалізації товару визначається за домовленістю сторін.

Якщо продукцію видають працівникам в рахунок оплати праці, про це роз'яснюють у розрахунково-платіжних відомостях видачі натуральної виплати із зазначенням прізвища, імені, по батькові одержувача, кількості та вартості продукції. Ця інформація повинна містити підпис під час отримання продукту. Звіт підписується керівником та головним бухгалтером.

Використовувати внутрішньогосподарські накладні та прибуткові касові ордери при продажу продукції окремим працівникам господарства та іншим особам на складі за готівку.

Виручка від реалізації продукції в господарстві розраховується виходячи з вартості відвантаженої продукції, яка зазначена в розрахунковому документі, виданому на оплату покупцеві, або при готівковому розрахунку виходячи з коштів, отриманих на інкасо. офіс Розрахувати касу.

Прибуток (збиток) визначається індивідуально за кожним видом реалізованої продукції (робіт, послуг). Для цього складаються бухгалтерські документи, в яких зазначаються перелік реалізованої продукції, її кількість,

повна собівартість і виручка від реалізації. Прибутки та збитки підсумовуються окремо.

Усі основні документи, що надходять до бухгалтерії, потім перевіряються, групуються та заносяться у відповідні облікові реєстри.

Проведені дослідження показали, що іноді в основних документах не заповнюються всі необхідні реквізити, відсутні підписи, печатки, кореспонденція рахунків, що є серйозним недоліком організації бухгалтерського обліку.

Для бухгалтерського обліку собівартості реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт та наданих послуг у Хxxxxxxxxxxxxxxxxx використовують рахунок 90 "Собівартість реалізації".

За дебетом цього рахунку 90 "Собівартість реалізації" відображується виробнича собівартість реалізованої сільськогосподарської продукції і додаткових біологічних активів, оцінених за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, а також фактична собівартість реалізованих робіт, послуг і товарів (без торгових націнок), по кредиту - списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 "Фінансові результати", яке оформлюється довідкою бухгалтерії.

Рахунок 90 "Собівартість реалізації" має такі субрахунки:

- субрахунок 901 "Собівартість реалізованої готової продукції", на якому ведеться облік виробничої собівартості реалізованої готової продукції;
- субрахунок 902 "Собівартість реалізованих товарів" призначений для відображення собівартості реалізованих товарів, ;
- субрахунок 903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг", на якому ведеться облік собівартості реалізованих за звітний період робіт і послуг.
- субрахунок 904 "Страхові виплати".

При організації аналітичного обліку по рахунку 90 "Собівартість реалізації" необхідно дотримуватись того принципу, який закладений при організації аналітичного обліку по рахунку 70 "Доходи від реалізації" тобто

аналітичні рахунки як за напрямками реалізації, так і за видами реалізованої продукції, робіт, послуг повинні бути тотожними.

У загальній системі показників, що характеризує ефективність виробництва (управління) підприємства в цілому та його підрозділів, основне місце займає собівартість, склад якої визначається витратами, що її утворюють.

Згідно з принципом історичної собівартості, вона складається з усіх витрат виробництва, виражених у грошовій формі. До собівартості продукції (проектів, послуг) відносяться: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати.

Тобто при розрахунку вартості активів, виготовлених компанією, враховуються лише витрати, пов'язані з процесом виробництва.

Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з собівартості продукції, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат і понаднормативної собівартості продукції рис.2.12.

Собівартість реалізованої продукції аналізується та розраховується на основі інформації про статті витрат та економічні фактори. Бухгалтерський облік організований за місцями витрат і ведуться відповідні реєстри, пов'язаних з продажем готової продукції.

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші витрати операційної діяльності не включаються до складу собівартості готової продукції та реалізованої продукції, тому інформація про такі витрати узагальнюється на рахунках обліку витрат звітного періоду - 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

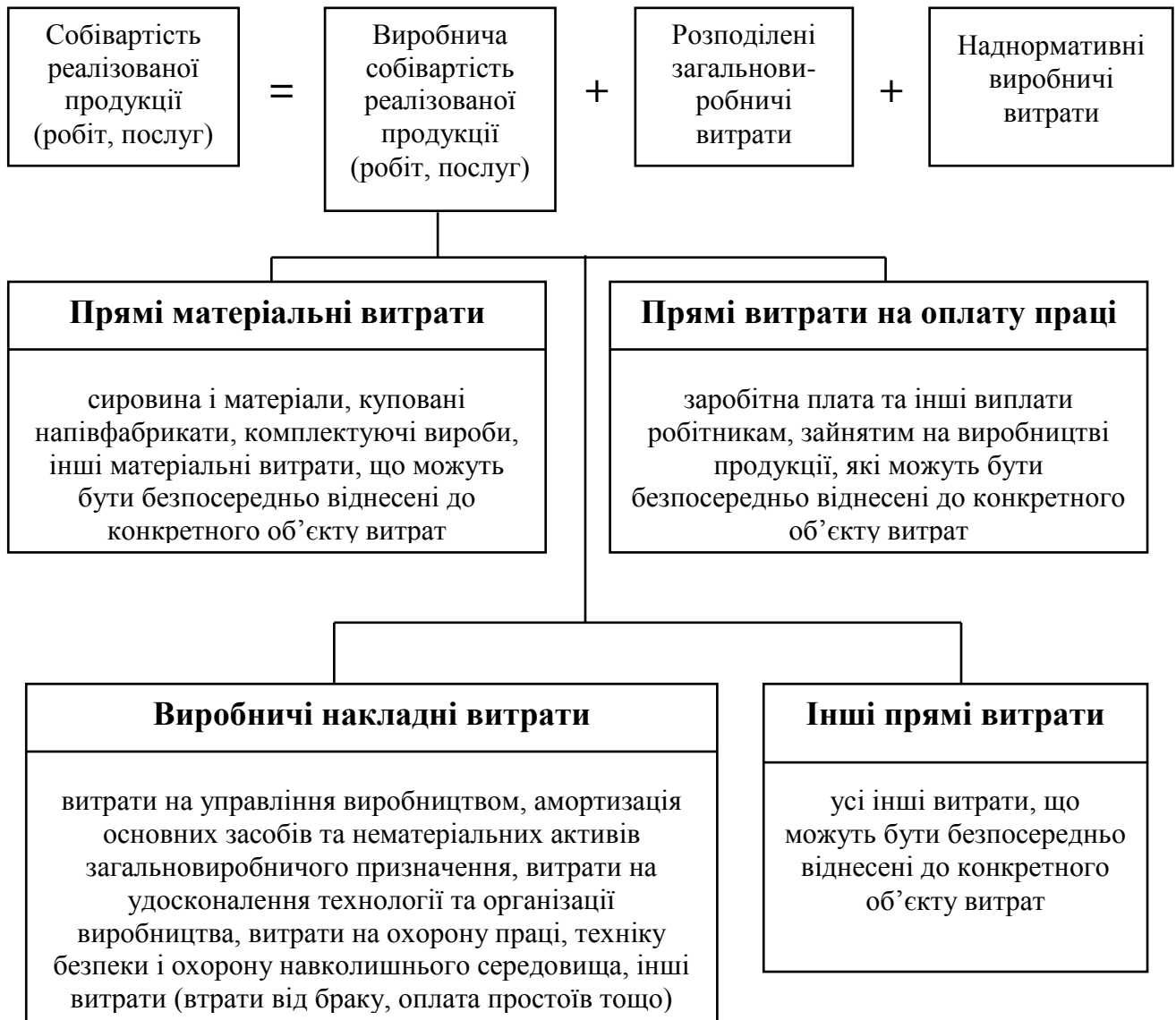

Рис. 2.12. Склад собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг).

За дебетом рахунка 93 відображається сума визнаної собівартості реалізованої продукції (вартість пакувальних матеріалів, вартість транспортування товару, вартість товару за умовами договору, а також витрати на маркетинг і рекламу, заробітна плата та комісійні винагороди продавця, торгового агента), амортизація основних засобів, ремонтно-технічного обслуговування та інших матеріальних необоротних активів, що використовуються для забезпечення реалізації продукції, товарів, робіт і послуг), кредит - списується на рахунок 79 «Фінансові результати», табл. 2.10.

Основними документами, що відображають накопичення витрат на збут, є накладні, накладні, накладні, бухгалтерські розрахунки тощо. Списання собівартості реалізованої продукції на фінансові результати оформляється довідкою (розрахунком) бухгалтерії.

Таблиця 2.10

Типова кореспонденція по рахунку 93 “Витрати на збут”

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Нараховано амортизацію основних засобів, які використовуються при реалізації продукції	93	13
Списано пакувальні матеріали, тару для потреб збуту	93	20
Передано в експлуатацію МШП для потреб збуту	93	22
Включено у витрати на збут вартість готової продукції, використаної для потреб реалізації	93	26
Відображено витрати на службові відрядження працівників збуту	93	372
Списано на витрати на збут звітнього періоду відповідну частину витрат майбутніх періодів	93	39
Створено резерв для покриття з можливого майбутнього гарантійного ремонту	93	473
Отримано маркетингові послуги	93	631
Нараховано заробітну плату продавцям і проведені відрахування на соціальні заходи від зарплати згідно з чинним законодавством	93	66, 65
Акцептовано рахунок рекламного агентства за рекламу продукції, призначеної для реалізації; прийняті до оплати платіжні документи різних підприємств за послуги, надані при реалізації продукції	93	685
Списано суму витрат за елементами на витрати на збут (для підприємств, що застосовують рахунки класу 8)	93	80-84
Списано витрати на збут на фінансові результати	791	93

Розглянемо послідовність бухгалтерського обліку реалізації продукції птахівництва у досліджуваному підприємстві, рис. 2.13.

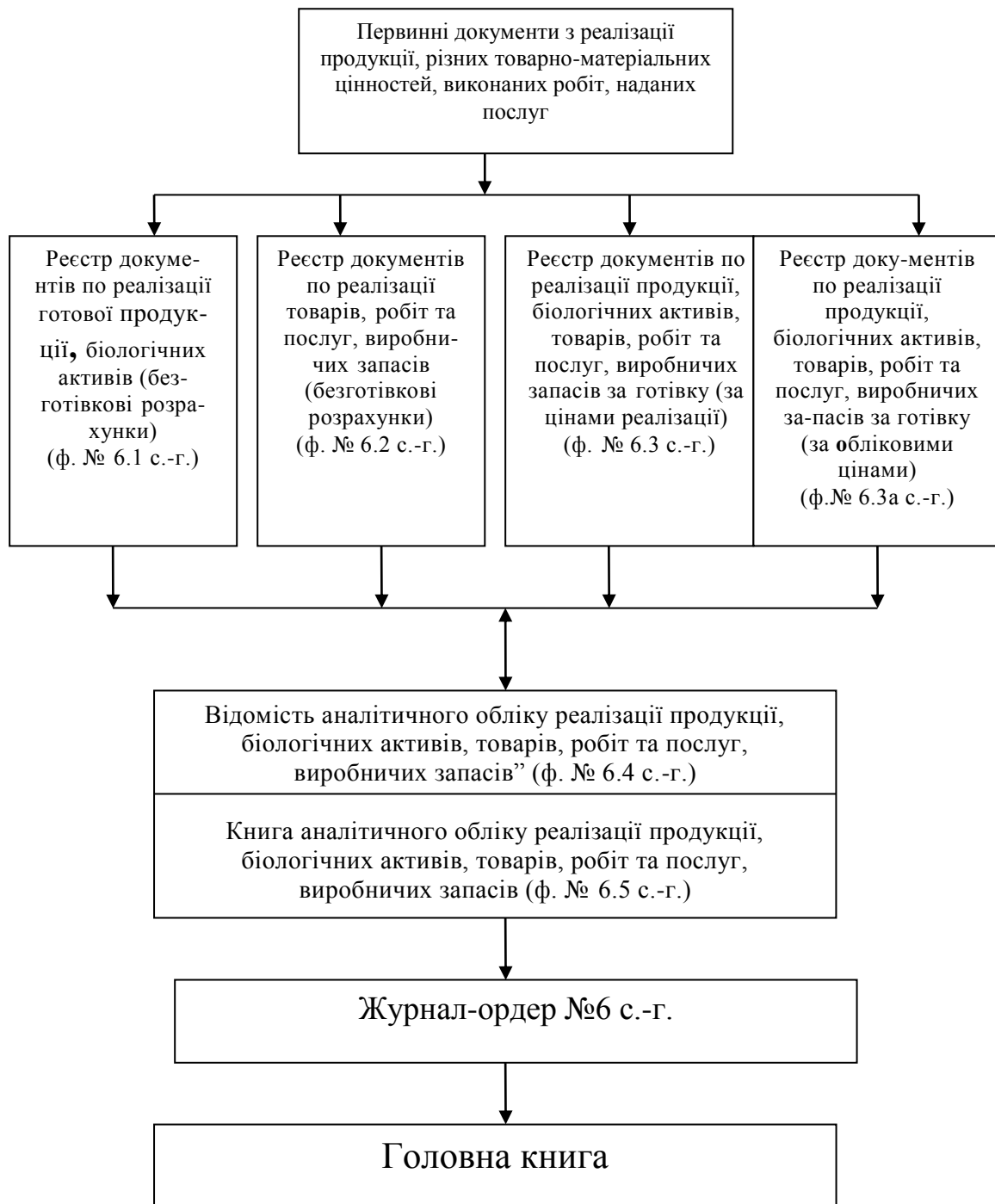

Рис. 2.13. Схема запису в реєстрах із обліку процесу реалізації продукції птахівництва.

Для покращення облікової роботи даної ділянки необхідно застосовувати всі передбачені реєстри та відомості.

Дохід від повсякденної діяльності включає операційний дохід, дохід від інвестицій, фінансовий дохід та дохід від іншої діяльності. Дохід від операційної діяльності далі поділяється на дохід від основної діяльності та дохід від іншої діяльності.

Для обліку виручки від реалізації продукції птахівництва використовують рахунок 70 «Дохід від реалізації», а також суми знижок та інших утримань від доходу, наданих покупцям (рис. 2.14).

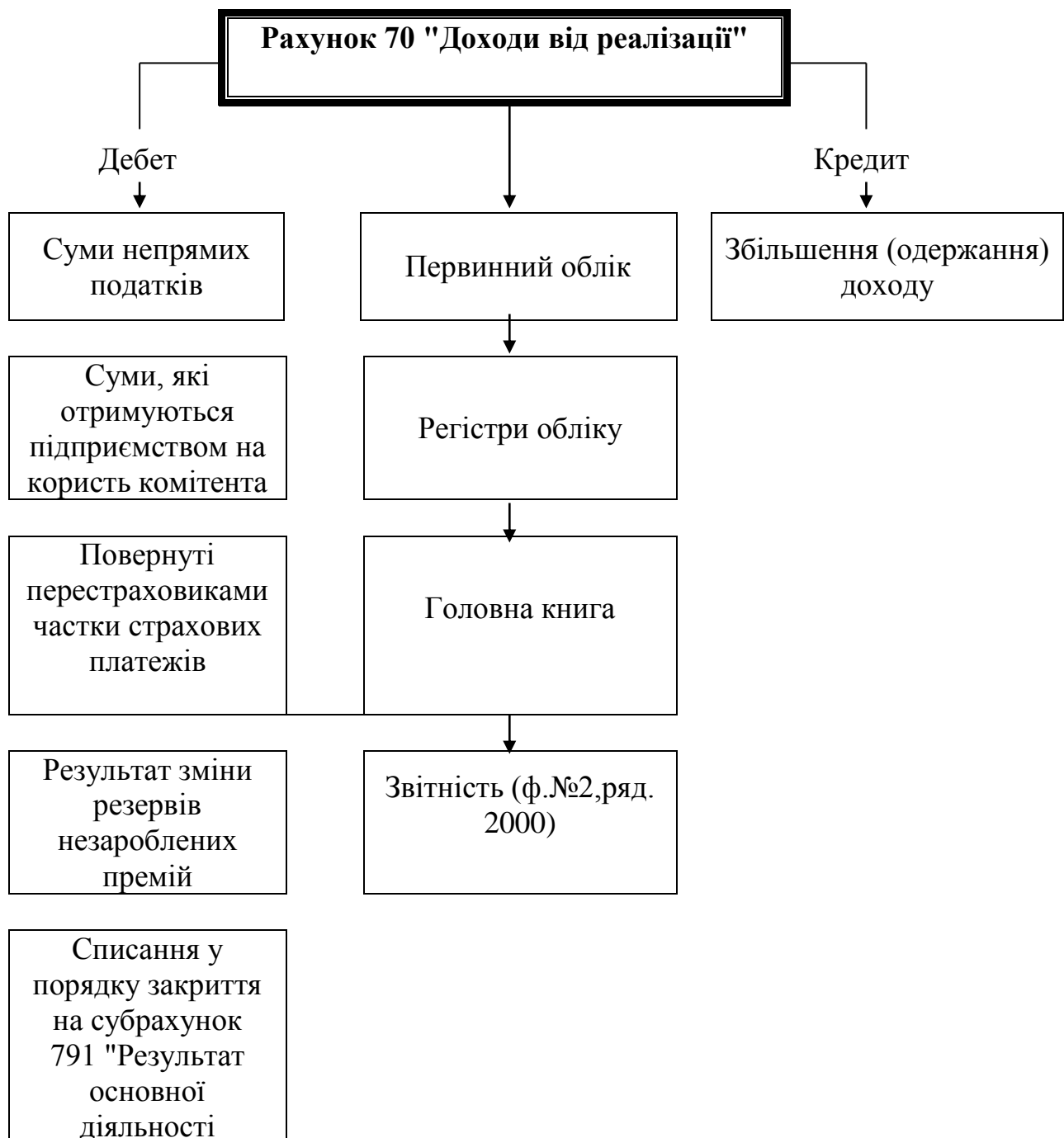

Рис. 2.14. Схема організації обліку доходів від реалізації продукції.

На рахунку 70 ведеться облік реалізації продукції власного виробництва та всіх інших видів (робіт і послуг, матеріалів тощо), табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Кореспонденція рахунків з обліку доходів від реалізації продукції

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Виникнення (збільшення) довгострокової дебіторської, довгострокові векселі одержані, інша дебіторська заборгованість	16 "Довгострокова дебіторська заборгованість"	70 "Доходи від реалізації"
2	Надходження грошових коштів до каси підприємства в національній валюті (готівкою)	301 "Каса в національній валюті"	70 "Доходи від реалізації"
3	Надходження грошових коштів в національній валюті (безготівкові)	311 "Поточні рахунки в нац. валюті"	70 "Доходи від реалізації"
4	Отримання векселя за продані товари (роботи, послуги) та за іншими операціями	341 "Короткострокові векселі одержані"	702 "Дохід від реалізації товарів"
5	Продажна вартість реалізованої продукції, яка включає обов'язкові платежі, що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації (дохід від реалізації)	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"	701 "Дохід від реалізації продукції"
6	Виникнення дебіторської заборгованості за виданими авансами, з підзвітними особами, за нарахованими доходами, за претензіями, за відшкодуванням завданих збитків, з іншими дебіторами	37 "Розрахунки з різними дебіторами" (субрахунки 371-376)	70 "Доходи від реалізації"
7	Аванси, одержані за постачання матеріальних цінностей або під виконання робіт	681 "Розрахунки за авансами одержаними"	70 "Дохід від реалізації"
8	Списання доходів майбутніх періодів на відповідні рахунки доходів та включення до складу доходів відповідного періоду	69 "Доходи майбутніх періодів"	70 "Дохід від реалізації"
9	Списання збитків від реалізації продукції	79 "Фінансові результати"	70 "Доходи від реалізації"
10	Нараховані платежі до бюджету (акцизний збір, податок на додану вартість), інші непрямі податки, передбачені законодавством; податок на прибуток	70 "Доходи від реалізації" 98 "Податок на прибуток"	641 "Розрахунки за податками"
11	Одержані аванси під виконання робіт, послуг	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"	681 "Розрахунки за авансами одержаними"
12	Наприкінці місяця закриття рахунка 70 "Доходи від реалізації" - списування суми на фінансові результати	70 "Доходи від реалізації"	79 "Фінансові результати"

Аналітичний облік операцій на рахунку 70 повинен бути організований так, щоб можна було контролювати дотримання термінів оплати. Багатогалузевість сільськогосподарського виробництва потребує інформації про доходи різних галузей економіки. Тому рекомендується аналізувати виручку від реалізації за видами (групами) продукції.

Рахунки, які використовуються для обліку доходів і витрат, є тимчасовими і накопичують інформацію про доходи і витрати за конкретний звітний період. Тимчасові рахунки починають новий фінансовий рік з нульовим сальдо, вони містять інформацію про доходи та витрати за поточний період, що дає можливість складати проміжні звіти (квартальні, піврічні, дев'ятимісячні). У кінці року рахунки доходів і витрат закриваються оприбуткуванням їх залишків на рахунку 79 «Фінансові результати».

Для узагальнення інформації щодо інших доходів та інших витрат від операційної діяльності товариства, табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Склад доходів і витрат іншої операційної діяльності

Інші операційні доходи (рах. 71)	Інші витрати операційної діяльності (рах. 94)
<p>Дохід від первісного визначення та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю;</p> <p>Дохід від реалізації іноземна валюти;</p> <p>Дохід від реалізації інших оборотних активів;</p> <p>Дохід від операційної оренди; Дохід від операційної курсової різниці;</p> <p>Одержані пені, штрафи, неустойки;</p> <p>Відшкодування раніше списаних активів;</p> <p>Дохід від списання кредиторської заборгованості;</p> <p>Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів;</p> <p>Інші доходи від операційної діяльності.</p>	<p>Витрати від первісного визначення та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю;</p> <p>Собівартість реалізованої іноземної валюти;</p> <p>Собівартість реалізованих виробничих запасів;</p> <p>Втрати від операційної курсової різниці; Визнані штрафи, пені, неустойки;</p> <p>Нестачі і втрати від псування цінностей; Сумнівні та безнадійні борги;</p> <p>Витрати на дослідження і розробки;</p> <p>Інші витрати операційної діяльності.</p>

Порівняння інших доходів та інших витрат свідчить про їх економічну тотожність, що дає змогу визначити фінансові результати практично за всіма статтями операційної діяльності підприємства.

Субрахунки 710 і 940 призначені для ведення господарського обліку, пов'язаного з первісним визнанням доходів і витрат і змін у вартості активів, облікованих за справедливою вартістю. На субрахунку 710 «Первісне визнання доходу та зміни вартості активів, облікованих за справедливою вартістю» узагальнюється інформація про первісне визнання доходу та зміни вартості активів, оцінених за справедливою вартістю, особливо первісне визнання доходу від сільськогосподарської продукції та біологічних активів та справедливої вартості біологічні активи. Інформація про зміну вартості, в тому числі: визначена згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи».

При цьому витрати на первісне визнання та зміни вартості активів, облікованих за справедливою вартістю, будуть зараховані за дебетом субрахунку 940 «Витрати на первісне визнання та зміни вартості активів, облікованих за справедливою вартістю».

Такий дохід (витрати) визначається як різниця між собівартістю біологічних активів і сільськогосподарської продукції, оціненою за справедливою вартістю, за вирахуванням очікуваних витрат на момент продажу та витрат, пов'язаних з біологічною трансформацією, понесених для придбання біологічних активів та сільськогосподарська продукція.

Сума доходу від зміни справедливої вартості біологічних активів, оцінених за справедливою вартістю за мінусом очікуваних витрат на продаж на дату балансу, відображає збільшення їх вартості та збільшення інших витрат у складі операційних доходів.

Сума збитку від зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу оцінюється як справедлива вартість за вирахуванням очікуваних витрат на продаж, що відображає зниження їх вартості та збільшення інших операційних витрат.

2.4. Облік фінансового результату від реалізації продукції

Для обліку та узагальнення інформації про формування фінансових результатів діяльності Хххххххххххххххххххх використовується рахунок 79 «Фінансові результати».

За кредитом рахунка 79 "Фінансові результати" відображаються суми в порядку закриття рахунка обліку доходів, а за дебетом - суми в порядку закриття рахунка обліку витрат та суми заборгованості за нарахованими податками на прибуток. Рахунок 79 Фінансові результати має такі субрахунки, табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Характеристика субрахунку рахунку 791 "Результат операційної діяльності"

№ п/п	Назва субрахунку	Характеристика
791	Результат операційної діяльності	Призначений для визначення розміру прибутку (збитку) від операційної діяльності підприємства. По кредиту субрахунку відображається в порядку закриття рахунків сума доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та від іншої операційної діяльності (рахунки 70 "Доходи від реалізації", 71 "Інший операційний дохід"), а по дебету субрахунку відображається сума в порядку закриття рахунків обліку собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт і послуг, адміністративних витрат (90 "Собівартість реалізації", 92 "Адмінвитрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності").

Тому вважаємо за необхідне подати схему, за якою в бухгалтерському обліку відображаються доходи і витрати підприємства та визначаються фінансові результати діяльності (рис. 2.15).

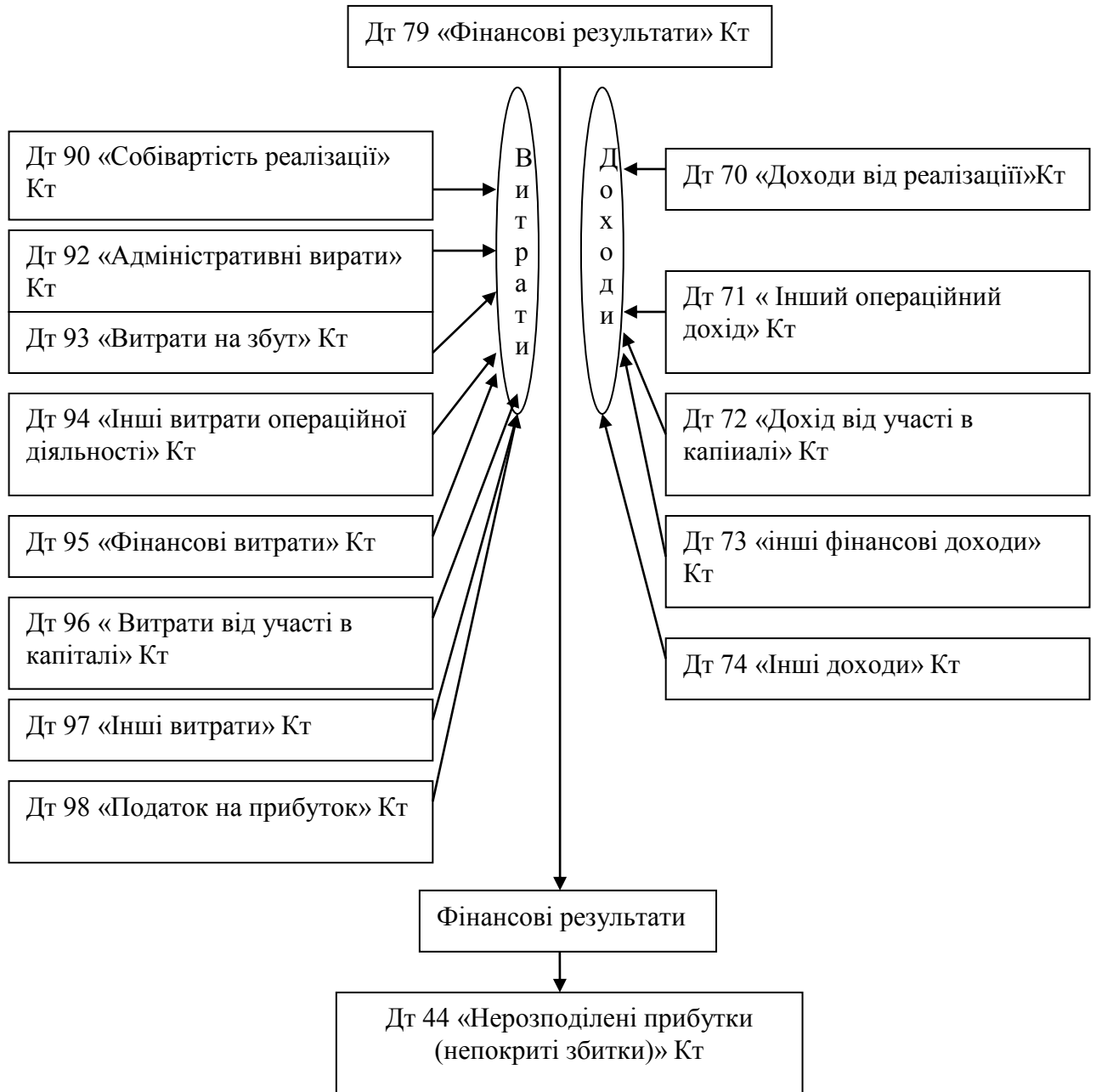

Рис. 2.15. Схема обліку формування фінансового результату.

Відповідно до вимог П(С)БО 30 «Біологічні активи» фінансові результати розраховуються шляхом порівняння виручки, отриманої від реалізації сільськогосподарської продукції та біологічних активів як запасів, з їх собівартістю на дату реалізації.

Отже, у бухгалтерському обліку чистий прибуток (збиток) досліджуваного товариства формується різними видами звичайної діяльності протягом звітнього року.

Таким чином, чистий прибуток визначається на кінець звітнього року і дебетується рахунок 79 «Фінансові результати», а кредитується рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)». Збитки в балансі відображаються за дебетом рахунка 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)» і за кредитом рахунка 79 «Фінансові результати» (останній у будь-якому випадку закритий), табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Формування і використання нерозподіленого прибутку

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Списання фінансового результату від основної діяльності до складу нерозподіленого прибутку	791 "Результат основної діяльності"	441 "Прибуток нерозподілений"
Нараховано дивіденди учасникам	443 "Прибуток, використаний у звітньому періоді"	671 "Розрахунки за нарахованими дивідендами"
Нараховано податок із суми дивідендів	671 "Розрахунки за нарахованими дивідендами"	641 "Розрахунки за податками"
Проведено відрахування до резервного капіталу	443 "Прибуток, використаний у звітньому періоді"	43 "Резервний капітал"

Основним узагальнюючим показником фінансових результатів господарської діяльності є прибуток. Порядок використання прибутку визначається власником підприємства або уповноваженим ним органом відповідно до статуту підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Оптимізація обліку та контролю фінансових результатів від реалізації продукції птахівництва

Бухгалтерський облік процесу реалізації продукції птахівництва включає в себе значну кількість операцій, які необхідно контролювати на підприємстві. Зокрема за формуванням виробничої собівартості: врахування витрат на утримання птахів, годування, лікування, ветеринарні послуги та інші витрати; розподіл загальновиробничих витрат між видами продукції. Формування цін на продукцію: визначення оптимальної цінової політики з урахуванням конкурентоспроможності на ринку та витрат на виробництво; розробка цінових стратегій для різних категорій клієнтів (оптові покупці, роздрібні покупці тощо). Фіксація обсягів виробництва та реалізації: обробка даних про кількість вирощених птахів, кількість виведених яєць, вагу м'яса тощо; визначення обсягів реалізації для подальшого порівняння з планами та прогнозами; ведення обліку виручки від реалізації продукції та контроль за розрахунками з покупцями; моніторинг строків оплати та вчасне списання заборгованостей; розрахунок та сплата податків на прибуток, ПДВ та інших обов'язкових податків. Формування фінансової звітності а також порівняння фактичних результатів з планами та виявлення відхилень. Визначення факторів, що впливають на фінансовий результат птахівництва. Отже, приймати обґрунтовані управлінські рішення та виконувати всі фінансові зобов'язання.

Для вдосконалення організації бухгалтерського обліку на підприємстві необхідно створити та впровадити систему, яка може забезпечити максимальний ефект від бухгалтерської роботи. При цьому під ефектом в даному випадку розуміється своєчасне формування фінансової та управлінської інформації, а також її достовірність, доступність і корисність для широкого кола зацікавлених користувачів.

У цьому випадку слід планувати процес реалізації продукції та фінансові результати, щоб забезпечити ефективну роботу підприємства. При цьому необхідно також забезпечити, щоб фактичні показники ефективності в процесі реалізації не були нижчими за планові показники.

Вважаємо, що при розрахунку цін на сільськогосподарську продукцію необхідно враховувати сезонні коливання попиту та, як наслідок, зміни цін на сільськогосподарську продукцію в процесі планування виручки від реалізації продукції та фінансових результатів. Рекомендується проводити додаткові розрахунки для коригування виробництва і реалізації продукції для досягнення запланованих обсягів і результатів реалізації.

Підприємство застосовує аналітичні методи для планування прибутку від реалізації за наступними етапами: перший етап - визначення базової рентабельності, другий етап - прибуток товарної продукції, визначений виходячи з базового рівня рентабельності відповідного виду продукції, третій етап - врахування окремих факторів та вплив на планові обсяги прибутку.

При формуванні ефективної облікової політики, ТОВ агрофірма «Загаї», а саме розділу «Облік доходів, витрат і результатів діяльності» необхідно враховувати діючі національні П(С)БО.

Основними положеннями бухгалтерського обліку доходів і результатів діяльності є: поділ доходів за кожною класифікаційною групою; оцінка умов визнання та нормативів доходів від надання послуг і виконання робіт на звітну дату; методика вивчення ступеня виконання робіт, послуг, а також обсяг використання та забезпечення доходів; перелік і склад доходів від реалізації продукції (товарів); перелік і склад інших операційних доходів; порядок розподілу доходи і витрати на рахунок 79 «Фінансові результати».

В господарстві рекомендується правильно організувати первинний і комплексний облік процесу реалізації продукції (робіт, послуг), зі своєчасним і якісним оформленням усіх документів.

Рекомендується внести зміни до чинного плану рахунків. Тому рахунок 71 «Інші доходи від операційної діяльності» необхідно доповнити субрахунком

710 «Дохід від первісного визнання та зміни вартості активів, облікованих за справедливою вартістю». Зокрема, дохід від первісного визнання та дохід від зміни справедливої вартості. Справедлива вартість біологічних активів визначається відповідно до П(С)БО 30 «Біологічні активи».

Рахунок 94 «Інші операційні витрати» доповнити субрахунком 940 «Витрати на первісне визнання та зміни вартості активів за справедливою вартістю». Зокрема, витрати, пов'язані з первинним визначенням та зміною справедливої вартості біологічних активів, визначаються згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи» [15].

Досліджуване товариство повинно визначити пріоритетні сфери діяльності, щоб уникнути збитків. Облікова політика повинна відображати: типи пріоритетних сегментів; принципи ціноутворення для внутрішньогосподарських розрахунків; методи розподілу адміністративних витрат; та інші операційні витрати між сегментами.

При визначенні переважного типу звітного сегмента слід враховувати специфіку, спеціалізацію та організаційну структуру діяльності підприємства. Агробізнес є виробничо-збутовим підприємством і тому пріоритетними є економічні або географічні та виробничі аспекти.

Більш детально його доцільно викласти у примітці 15 фінансової звітності «Фінансові результати первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів».

За реалій сьогодення та у сучасній економічній ситуації зростає роль внутрішнього контролю в системі управління господарюючими суб'єктами, що спрямований на досягнення достовірності, зрозумілості та законності відображення в обліковому процесі і звітних даних показників щодо результативності діяльності підприємств.

Загальновідомо, що внутрішній контроль є одним із найвагоміших чинників системи управління підприємством, адже він забезпечує ефективне виконання функцій персоналу та прогнозування діяльності підприємства як у найближчій, так і у віддаленій перспективі.

У більшості наукових розробок розглядається проблематика лише окремих методів чи завдань внутрішнього контролю фінансових результатів або лише один з етапів здійснення процесу контролю – контроль доходів, витрат тощо. Саме тому вирішення важливих питань внутрішнього контролю фінансових результатів у ТОВ агрофірма «Загаї» потребує розробки і реалізації, рис. 3.1.

ПИТАННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
1. Визначення факторів впливу на побудову системи внутрішнього контролю фінансових результатів;
2. Організація внутрішнього контролю фінансових результатів в частині визначення суб'єктів, об'єктів, завдань та особливостей інформаційного забезпечення;
2. Методичне забезпечення внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності в частині визначення основних етапів, застосування методів, прийомів та засобів.

Рис. 3.1. Проблемні питання внутрішнього контролю фінансових результатів.

На рис. 3.2 представлено механізм внутрішнього контролю контролю за фінансовими результатами і передбачає здійснення попереднього, поточного та наступного контролю. На етапі попереднього контролю визначаються основні вимоги та положення щодо формування, розподілу та використання фінансових результатів, які визначаються нормативними документами та внутрішніми документами підприємства (положенням про облікову політику, установчими документами).

Рис. 3.2. Механізм здійснення внутрішнього контролю фінансових результатів.

Контроль правильності розрахунків прибутку (збитку) підприємства за звітний період та аналіз причин його змін недостатні для забезпечення належного та ефективного контролю фінансових результатів. Тому важливе значення має і поточний контроль, який здійснюється протягом усіх циклів діяльності, щоб оперативно впливати на результати управління, оцінювати ефективність дій і переглядати раніше прийняті рішення.

Внутрішній контроль за фінансовими результатами повинен охоплювати моніторинг всієї діяльності підприємства, оскільки кожна господарська операція впливає на кінцеві результати діяльності підприємства.

Завдання контролю формування фінансових результатів діяльності зображено на рис. 3.3.

**ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЮ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

- ✓ перевірка правильності ведення обліку фактичних витрат та наступного включення їх до собівартості продукції (робіт, послуг) відповідно до прийнятого на підприємстві методу обліку витрат та калькулювання;
- ✓ підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання;
- ✓ підтвердження правильності методу розподілу непрямих витрат, що використовуються, і закріпленій в наказі про облікову політику;
- ✓ перевірка правильності та обґрунтованості планування розміру прямих витрат які включаються до собівартості продукції (робіт, послуг), та визначення кошторисних ставок розподілу накладних витрат;
- ✓ вивчення правильності накопичення, розподілу та списання загальновиробничих витрат;
- ✓ перевірка правильності накопичення та віднесення доходів операційної, інвестиційної, фінансової діяльності;
- ✓ підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку витрат, доходів та фінансових результатів;
- ✓ перевірка повноти, правильності та достовірності відображення інформації про витрати, доходи та фінансові результати діяльності в звітності;
- ✓ перевірка правильності формування чистого прибутку звітного періоду, його розподілу та використання.

Рис. 3.3. Перелік завдань, які ставляться під час проведення оперативного контролю фінансових результатів.

3.2. Автоматизація обліку формування фінансового результату від реалізації продукції

Сучасні форми комп'ютерного обліку базуються на використанні персональних комп'ютерів та комп'ютерних мереж. Його практичне

застосування залежить від налагодження технічних засобів і вибору організаційної форми їх використання.

Пропонуємо у досліджуваному підприємстві в організації бухгалтерського обліку застосовувати програму «BAS ERP» та для прийняття управлінських рішень.

«BAS ERP» - це універсальний продукт, який включає в себе основні елементи управління та обліку, що дає змогу створити цілісну систему контролю всіх сфер діяльності компанії.

Контроль за всіма напрямками діяльності компанії можна довірити тільки надійним системам, яскравим прикладом є: «BAS ERP». За допомогою такої конфігурації ви можете легко об'єднати управління та бухгалтерію товариства в одну інтегровану систему.

Система представляє функціональний розподіл заявок фінансових витрат і контролює виконання платежів за заявкою. В обліку безготівкових розрахунків, спростити платежі та звітність, а також мати повний контроль над окремо ведеться облік поточних надходжень і видаткових даних (за платіжними розрахунковими документами) та облік звітності (здійснюється за окремими документами). Завдяки цьому ви можете підвищити ефективність бухгалтерського обліку (тобто взаєморозрахунків) без спотворення банківського обліку своїми фінансами на етапі інкасації, списання чи переказу.

До них відносяться різноманітні можливості розрахунків за торговими операціями з банками. На додаток до запису платіжних транзакцій платіжної картки та відшкодувань, також додано етапи для банківської реєстрації зборів, списання відшкодування, утримання комісії та інші звіти, що дозволяє перевіряти кожну операцію від платежу до платежу. Перерахувати кошти на банківський рахунок.

Облік фінансових результатів (прибутків, збитків) ведеться за видами діяльності підприємства. Перелік видів діяльності не є жорстко визначеним - наприклад, їх можна класифікувати за торговою точкою (для роздрібною торговою компанією), групою товарів (для дистриб'ютора), програмою тощо.

Додаткові алгоритми можна створити на основі аналізу продажів, щоб розподілити витрати на продаж і дохід між різними видами діяльності.

Тому ефективність діяльності компанії можна ретельно проаналізувати та підвищити шляхом вдосконалення переліку видів діяльності.

Ключові нововведення продукту та доповнення до функцій: підготовка фінансової звітності, в тому числі підготовка звітності за міжнародними стандартами, шляхом операцій передачі та модифікації звітності, рис. 3.4.

Рис. 3.4. Основні інновації продукту та функціональні доповнення.

Система забезпечує управління бюджетом і узгодження бюджетної моделі інтуїтивно доступні за допомогою «Табличної моделі бюджету».

Завдяки різноманітним автоматичним методам розрахунку статей бюджету можна аналізувати вихідні дані розрахунку. Крім того, до кожної статті бюджету можна застосувати до шести додаткових аналізів.

Копіювання та коригування зразків бюджету можна повністю виконати в рамках однієї моделі. Ця зміна зберігає хронологічний порядок внесення змін до бюджетних статей.

Розрахунок контрольних параметрів відбувається у формі бюджетних коригувань і дозволяє негайно застосувати розрахунки на основі формул для кожного параметра з двох або більше джерел інформації, рис. 3.5.

Маючи можливість підготувати різні версії зразкового бюджету, ви можете виконувати: зіставлення версій, згортання, відкат і повернення до версій.

Ця функція може значно покращити процес впровадження (нагляду) за обраними бюджетними структурами.

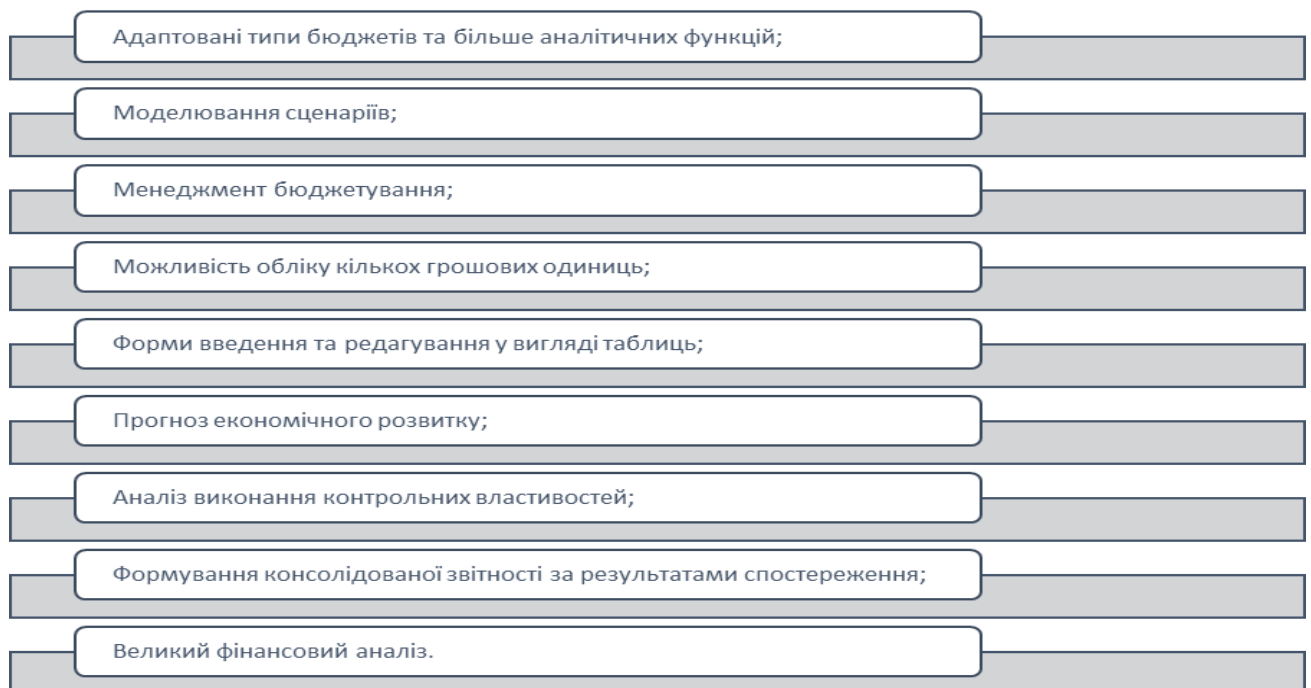

Рис. 3.5. Основні інновації продукту та функціональні доповнення.

Система має всі функціональні можливості, необхідні для розробки ієрархії цілей і контрольних параметрів, має механізми їх відстеження, включає широку аналітику та доступ із мобільних пристроїв.

Основні інновації продукту та функціональні доповнення:

- Розробити ієрархію цілей і параметрів контролю;
- Збірка та порівняння параметрів різних версій;
- Моніторинг контрольних параметрів шляхом аналізу вихідної інформації;
- проводити розгорнутий аналіз фінансових результатів за видами діяльності;
- Звіти аналізу в різних графічних формах;
- Доступ з мобільних пристроїв (планшети, смартфони).

Система оснащена всіма функціями, необхідними для автоматизації нормативного обліку, особливо підготовки обов'язкової звітності підприємства. Регламентований облік ведеться згідно з державними стандартами України.

Облік оподаткованого доходу, податку на додану вартість та єдиного податку здійснюється відповідно до норм податкового законодавства України.

Система містить план рахунків бухгалтерського обліку, який відповідає вимогам наказу Міністра фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 «Про затвердження планів рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про їх застосування». Структура рахунків, аналіз, валюта, тематика Організація кількісного обліку відповідає законодавству щодо ведення стандартизованого обліку та подання інформації у звітності. За потреби користувач може вручну ввести вторинні субрахунки та проаналізувати розділ бухгалтерського обліку.

Система надає набір стандартних звітів, за допомогою яких можна аналізувати інформацію про залишки, обороти за рахунками та окремі сегментні проводки.

Під час написання звітів ви можете адаптувати систематизацію, відбір і розподіл даних, що відображаються у звіті, до специфіки роботи вашої компанії та завдань користувачів, рис. 3.6.

Система передбачає подання необхідної обов'язкової (регулюючої) звітності власникам компанії та контролюючим державним органам: форми нормативної звітності, податкові декларації.

Регульовані звіти можуть відображатися в електронному вигляді, якщо вони не суперечать законодавству.

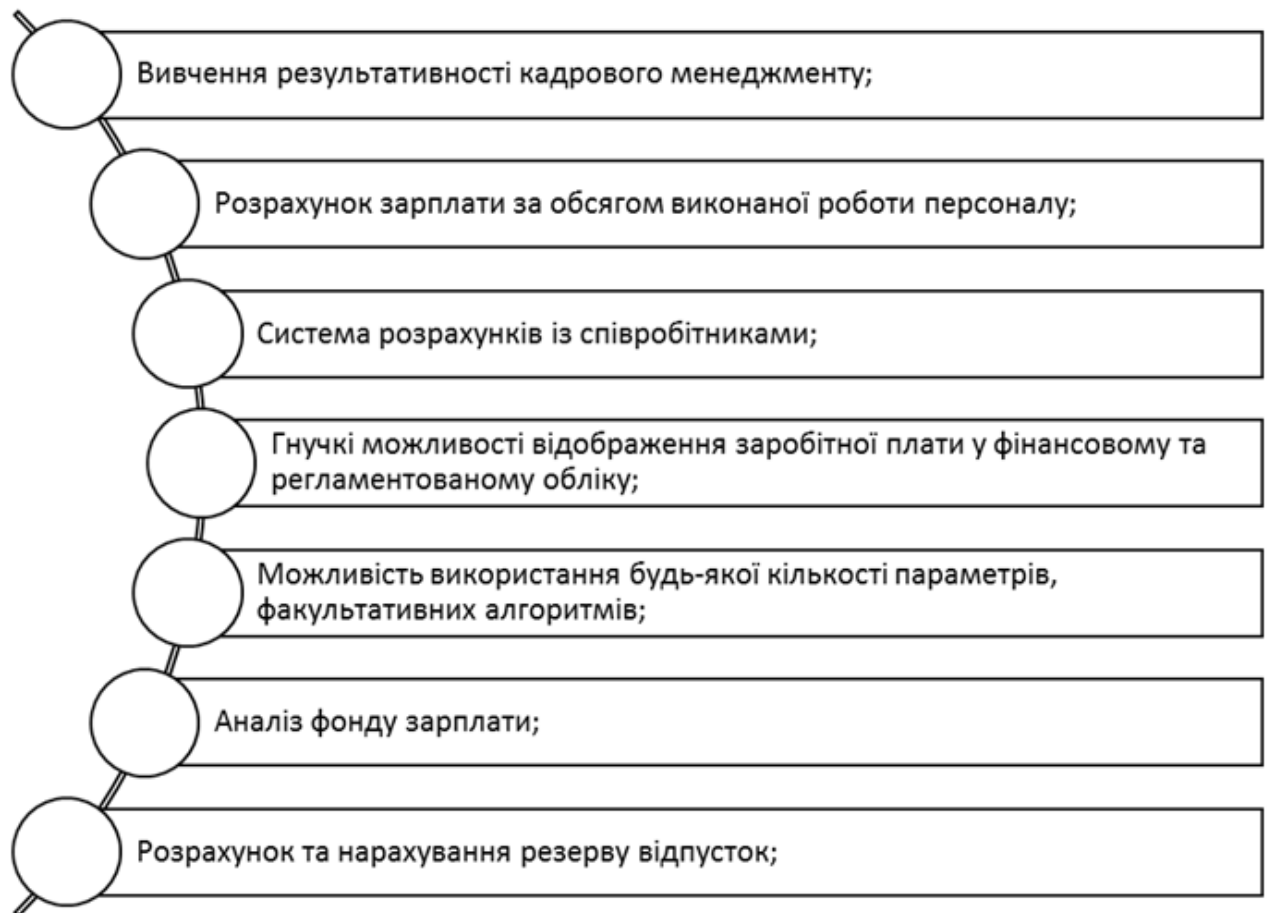

Рис. 3.6. Основні інновації продукту та функціональні доповнення:

Основні інновації продукту та функціональні доповнення:

- ✓ Ø Алгоритми, адаптовані для відображення господарських операцій у категоріях фінансового обліку;
- ✓ Ø Розглядати факти господарської діяльності шляхом затримки виконання та перевіряти своєчасність відображення;
- ✓ Ø Оперативний контроль випуску будь-яких документів;
- ✓ Ø Автоматично готувати вихідні податкові накладні та додавати вміст на основі груп термінів товаросупровідних документів;

✓ Ø Перевірте повну та правильно оформлену документацію щодо вхідного податку на основі ставки ПДВ та мети оподаткування покупки.

Продукт містить новий розділ управління виробництвом. Розроблено новий підхід до нагляду за експлуатацією, який мінімізує залежність якості проектування від достовірності нормативної інформації. Таким чином, здійснений план виробництва можна розробити навіть за відсутності визначених часових рамок для всіх виробничих процесів.

Вам доступні два рівні управління виробництвом: рівень диспетчера - матеріально-технічний персонал компанії та локальний (цеховий) рівень. Проектування міжфункціональних відділів починається з етапу специфікації ресурсів, а завдання фактичного етапу потрапляють у виробничий відділ проектування та виконуються поетапно. Поетапне проектування необов'язкове. Загальна кількість завдань, кількість кожного етапу ділиться ініціатором – маршрутний лист складається з урахуванням дорожньої карти цього етапу. Кожен маршрутний аркуш містить копію інформації з дорожньої карти, згодом, за потреби, її можна скоригувати для кожної конкретної партії запуску. За допомогою дорожньої карти ви можете деталізувати вміст етапів роботи та споживання ресурсів кожної партії запуску.

Теорія обмежень використовувалася на різних етапах процесу проектування для створення компонентів програми. Підхід покликаний забезпечити безпеку найслабшої ланки виробничого комплексу і, таким чином, безпеку всього комплексу.

У процесі проектування точність і дискретність визначаються заданим проміжком часу, тобто ви можете складати плани з точністю до годин, днів, місяців тощо. Надає інструменти барабан-буфер-канат (DBR) для планування операцій і управління виробництвом. Завдяки цим методам можна мінімізувати потребу в редизайні та використовувати концепцію «тимчасових буферів».

Контролювати хід виробничого процесу поетапно (міжцехові дільниці) за допомогою засобів управління операціями, встановлювати повідомлення

«система семафор», що дає можливість мінімізувати трудовитрати диспетчерів - централізовано контролювати ділянки потенційно проблемних замовлень і партій. Використовуючи цей механізм, спеціалісти з виробничого контролю зможуть заздалегідь передбачити розвиток несприятливих ситуацій у виробничому процесі на етапі планування, що допоможе запобігти перебоєм у виробництві.

Основні інновації продукту та функціональні доповнення:

1. Візуальне представлення інгредієнтів продукту;
2. Короткий опис виробничого процесу виробництва (технічні характеристики ресурсів);
3. Деталі інструкцій, необхідних для контролю виробництва ресурсів (дорожня карта);
4. Параметризація вимог у найменуванні;
5. Дворівневе планування виробництва: головний планувальник і локальний планувальник;
6. Інтервальна конструкція та «ролик-буфер-канат»;
7. Проектування основних виробничих місць;
8. Поетапне проектування;
9. Зменшити залежність якості проектування від точності нормативної інформації;
10. Уточнення послідовності виробничих замовлень (VIP-замовлень);
11. Розрахунок наявності технічного оснащення та матеріально-технічної бази в рамках етапів;
12. Нагляд за видобутком та постачанням допоміжних ресурсів;
13. Розрахунок часу доставки та відстеження вантажу та матеріальної цінності;
14. Прогнозувати хід виробничого процесу;
15. Розклад виробництва між цехами та всередині цехів;
16. Гнучкий редизайн;
17. Доповнено облік навантаження персоналу.

За допомогою цієї системи можна управляти матеріальним потоком і використанням ресурсів у виробничій, управлінській та комерційній сферах підприємства. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції ведуть за відомостями оперативного обліку.

Додаткова систематизація наявних ресурсів: товари (матеріальні ресурси в кількісному і вартісному вираженні); роботи (послуги, які можна класифікувати за кількістю); послуги (лише послуги за вартістю).

Система забезпечує дискретний облік витрат за видами діяльності на основі різних податкових вимог.

Підрозділ управління витратами забезпечує:

1. Розраховувати фактичні витрати підприємства відповідно до виду та вартості необхідних аспектів сфери діяльності.
2. Вести господарський кількісний облік ресурсів у поточній роботі.
3. Здійснювати необхідний бухгалтерський облік фактичних залишків незавершеного виробництва на кінець звітного періоду.
4. Різні методи поділу витрат на собівартість готової продукції та виконаних робіт, собівартість продукції, обсяг діяльності та витрати майбутніх періодів.
5. Розрахувати фактичну собівартість продукції за поточний період.
6. Надати інформацію про структуру собівартості продукції.

Розрахункова собівартість може бути задана як сума первісних витрат незалежно від кількості перерозподілів виробничого процесу. Це дослідження забезпечує краще пояснення калькуляції та більш ефективний контроль процесу калькуляції, рис 3.7.

На різних етапах замовлення може служити рішенням про постачання, відвантаження, оформлення документів. Контроль виконання рішень здійснюється згідно специфікації лінії замовлення.

Рис. 3.7. Основні інновації продукту та функціональні доповнення.

Сегментація дозволяє визначити графік платежів (авансових платежів і платежів відшкодування дебіторської заборгованості) за замовленнями клієнтів. На основі обраного календаря можна скласти графік, за допомогою якого розрахувати дні надходження готівки, перевірити дотримання покупцями встановлених термінів оплати, облік простроченої дебіторської заборгованості. У цій конфігурації можна систематизувати прострочену заборгованість за інтервалами прострочених періодів.

Облік планової та фактичної заборгованості на підставі доручень, умов оплати та документації. При цьому значно полегшується робота користувача: оплачені розподіляються вручну лише на основі замовлень, а в інших аналітичних аспектах – автоматично у фоновому режимі на основі рейтингів.

Так само розміщуються замовлення з постачальниками та здійснюється взаєморозрахунок закупівель.

Основні інновації продукту та функціональні доповнення:

Менеджмент результативності процесів продажу та угод з покупцями;

Воронка продажів;

- Підготувати прайс-листи та дані про продукцію, що залишилася;

- Застосовувати оптимізовані процеси продажів і складні бізнес-процеси управління продажами;

- Посилити управління замовленнями клієнтів, стандартними та спеціальними умовами продажу та контрактами;

- Самообслуговування клієнтів;

- Управління торговими агентами;

- Контроль процесу продажів;

- планування використання автотранспорту;

- Оцінити ймовірність прогнозів продажів;

- Роздільний облік для партнерів (управлінський облік) і контрагентів (нормативний облік);

- Автоматично перевіряти ліміти боргу;

- Взаєморозрахунковий лист;

- Контролювати та систематизувати прострочену заборгованість за багатьма показниками;

Додано механізм формування статистично-аналітичної звітності на основі даних взаєморозрахунків.

Система має функції управління процесом продажів: контроль етапів процесу, перевірка та аналіз виконання процесу. Для цього використовуйте Business Process Toolkit, який автоматично перевіряє хід процесу та створює завдання для виконавців. Крім того, є спрощений режим управління процесом продажу, переміщення етапів «вручну». Доступ до різних типів процесів можна отримати через різні набори етапів, які можуть зберігати супровідні документи, необхідні для процесу - накази, інструкції, макети документів тощо. Ця конфігурація накопичує статистику про поточний процес, що дозволяє розрахувати ймовірність успішного застосування наявного потенціалу продажів («воронка продажів») і проаналізувати ключові моменти процесу.

Усі продажі («транзакції») фіксуються в конфігурації. Вони об'єднують в одне ціле всі дані, накопичені в конфігурації під час підготовки та реалізації продажів – електронні листи, дані про дзвінки, зустрічі, сформовані

замовлення, рахунки-фактури, інвойси, супровідні документи тощо. Завдяки цьому ви зможете максимально комфортно налаштувати роботу свого менеджера з продажу. Така конфігурація дає можливість відстежувати всіх причетних до угоди: конкурентів, субпідрядників, впливових громадян та їхні зв'язки. На основі статистики транзакції можна розрахувати ймовірність її успішного завершення. Таким чином система автоматизує та полегшує фазу прямих продажів та їхню підготовку. Крім того, система здатна аналізувати незавершені транзакції, що важливо для підвищення ефективності роботи відділу продажів.

Підготовлено перелік контрагентів (юридичних та фізичних осіб) та господарських операцій (покупців, постачальників, конкурентів тощо) для ведення бухгалтерського обліку.

Це дає можливість вести облік продажів і хроніку взаємовідносин за «формальними» юридичними контрагентами, корпоративними групами юридичних осіб, підрозділами контрагентів, що працюють окремо тощо. Ви можете ввести дані про контактних осіб в компаніях-партнерах і контакти між партнерами.

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПЕРЕВАГИ

«BAS ERP» реалізовано на найсучаснішій версії технологічної платформи, яка здатна:

- забезпечити ремонтпридатність, ефективність і масштабованість конфігурації;
- конфігурація через Інтернет, тонкий клієнт або режим веб-клієнта (через звичайний браузер), в тому числі «хмарний» режим;
- створить мобільне робоче місце за допомогою планшетів і смартфонів на базі iOS або Android;
- адаптувати інтерфейс до конкретних користувачів або груп користувачів, враховуючи їхні обов'язки, права доступу та особисті налаштування.

- функціональність, втілена в конфігурації «BAS ERP», надає можливість «вмикати» або «виключати» різні функціональні налаштування продукту без необхідності застосування кодування (коригування системи).

Як бачимо, використання комп'ютерних програм для ведення бухгалтерського обліку має значні переваги перед ручними методами. Простота використання, зручність і швидкість обробки інформації дозволить бухгалтерам не тільки раціонально використовувати свій час, але й аналізувати свою господарську діяльність, надавати достовірну інформацію контрагентам і приймати правильні управлінські рішення.

Бухгалтерська робота стала більш творчою, спрямованою на організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження привело нас до наступних висновків:

1. Основною метою діяльності підприємства є виробництво та реалізація сільськогосподарської продукції та отримання прибутку.

2. Птахівництво в Україні є досить прибутковою галуззю сільськогосподарського виробництва. Основними факторами, що впливають на формування рівня ефективності виробництва птиці, є жива маса 1 кг птиці та собівартість 1000 голів. Зниження собівартості яєць має бути одним із найважливіших факторів конкурентоспроможності продукції птахівництва.

3. В структурі витрат за економічними елементами найбільшу питому вагу протягом 2020-2022 років займали матеріальні витрати (88,1%, 70,7% та 77,6% відповідно). Значна частина припадає на корм птиці. Різке зростання питомої ваги матеріальних витрат пов'язане із загальною тенденцією зростання вартості матеріально-технічних засобів сільського господарства, а саме електроенергії, кормів, палива.

4. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що ефективність діяльності підприємства у 2022 році знизилася порівняно з попередніми роками. Керівництву товариства вжити заходів щодо недопущення подальшого погіршення фінансового стану.

5. Обліковий процес досліджуваного підприємства забезпечується трьома бухгалтерами, організаційна структура є лінійною. Головний бухгалтер веде та складає й подає звітність. Недоліком є те, що не встановлено індивідуальний графік роботи працівників бухгалтерії.

6. Дослідження організації бухгалтерського обліку ТОВ агрофірма «Загаї» свідчить, що Наказ про облікову політику має формальний характер як основний внутрішній адміністративно-організаційний нормативний акт щодо організації бухгалтерського обліку в господарстві. Така негативна ситуація ставить під сумнів достовірність обліково-звітної інформації в птахівництві для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Для вдосконалення обліку та контролю фінансових результатів реалізації продукції птахівництва пропонуємо:

1. Одним із шляхів підвищення рентабельності виробництва товарних курячих яєць є реалізація біологічного потенціалу курей-несучок, їх яєчної продуктивності, а також підвищення якості одержуваної продукції, спрямоване на поліпшення рівня життя населення.

2. Для вдосконалення організації бухгалтерського обліку на підприємстві необхідно створити та впровадити систему, яка може забезпечити максимальний ефект від бухгалтерської роботи. При цьому під ефектом в даному випадку розуміється своєчасне формування фінансової та управлінської інформації, а також її достовірність, доступність і корисність для широкого кола зацікавлених користувачів.

3. Товариству необхідно розробити бізнес-план, щоб уникнути збитків. Облікова політика повинна відображати: пріоритетні типи сегментів; принципи ціноутворення для внутрішньогосподарських розрахунків; методи розподілу витрат.

4. Методика обліку фінансових результатів основної діяльності повинна здійснюватися відповідно до вимог П(С)БО 30 «Біологічні активи». Це можна більш повно представити у Примітці 15 до фінансової звітності «Фінансові результати первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів».

5. Проводити внутрішній контроль за фінансовими результатами повинен охоплювати моніторинг всієї діяльності підприємства, оскільки кожна господарська операція впливає на кінцеві результати.

6. Контроль процесу реалізації продукції та формування фінансових результатів здійснювати за допомогою програми «BAS ERP».

«BAS ERP» - це універсальний продукт, який включає в себе основні елементи управління та обліку, що дає змогу створити цілісну систему контролю всіх сфер діяльності підприємства та прийняття ефективних управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бруханський Р. Ф. Система стратегічного фінансового обліку: аналіз сучасного стану і перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2014. №. 7. С. 220-225.
2. Бруханський Р. Ф. Причини необхідності розробки стратегічно-орієнтованої системи бухгалтерського обліку. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 16. №. 2. С. 210-217.
3. Бруханський Р. Ф. Аналіз підходів до побудови моделей бухгалтерського інжинірингу. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. №. 3. С. 27-34.
4. Верига Ю. Фінансовий облік : Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 438с.
5. Веб-сайт газети «Бухгалтерія». – Режим доступу : www.buhgalteria.com.ua
6. Веб-сайт журналу «Вісник податкової служби». Режим доступу : www.visnik.com.ua.
7. Волощук Л.О. Аналітичні інструменти управління інноваційним розвитком промислового підприємства: [моногр.] / Л.О. Волощук, В.В. Кірсанова, С.В. Філіппова. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2019.180 с.
8. Волощук Л.О. Обліково-аналітичні інструменти управління реальними інвестиціями в процесі інноваційного розвитку промислових підприємств : [моногр.] / В.В. Кірсанова, Л.О. Волощук, С.В. Філіппова. - Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. 198 с.
9. Головацька С.І. Внутрішній контроль витрат підприємства: організаційно-методичні аспекти. *Молодий вчений*. 2016. № 5 (32). С.36-40. Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/5/10.pdf>
10. Договір у цивільному і трудовому праві: Довідник. Ч. 1. К.: Юридична книга, 2014. 280 с.

11. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2019. 368с.
12. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навчальний посібник. 3-е вид., випр. К.: Знання, 2012. 348 с.
13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій : Наказ М-ва фінансів України від 30.11.1999 № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.
14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»: наказ Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text.
15. Концептуальна основа фінансової звітності: наказ Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text.
16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. Наказом М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=366860&cat_id=285157
17. Облікова політика підприємства. [навч. посіб.] / [Лузан Ю. Я., Гаврилюк В. М., Жук В. М., Волошина О. В. та ін.] ; під ред.. Ю. Я. Лузан, В. М. Гаврилюк. 2-е вид., доп. І перероб. К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2009. 328 с.
18. Огійчук М. Ф., Пархоменко В. М. Бухгалтерський облік у сільському господарстві в первинних документах і проводках.- Х .: Фактор, 2008. 464 с.
19. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, Л. О. Сколотій,, М. І.

Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 7–те вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2016. – 1040 с.

20. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу : www.minfin.gov.ua

21. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу : www.rada.gov.ua.

22. Пилипенко К.А., Коляка А.А. Методологічні підходи обліку розрахунків із кредиторами: вітчизняний та міжнародний аспект. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2018. № 1. С. 97-101. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2018_1_16.

23. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій : в ред. Наказу М-ва фінансів України від 09.12.2011 № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>

24. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

25. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене на-казом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 року № 879 (з врахуванням змін і доповнень).

26. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. Наказом М-ва фінансів України від 24.05.1995 № 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.

27. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

28. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 16.10.2012 № 5463-VI (5463-17) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/012-12>

29. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку: наказ Міністерства Фінансів України від 16.09.2019 р. № 379. [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1065-19?find=1&text=%D0%B7%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2#w1_1.

30. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами: навч. посібник / За ред. проф. М.Ф.Огійчука. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Алерта, 2013. 608 с.

31. П(С)БО 16 “Витрати”, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31 березня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfu.gov.ua>.

32. П(С)БО 30 “Біологічні активи”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 р. № 790 [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.mfu.gov.ua>.

33. Россоха В. В. Методологія та її роль в сучасних економічних дослідженнях. *АгроІнКом*. 2019. № 1-4. С. 50–55.

34. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 688 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1635031853207/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/buhgalterskiy_oblik.

35. Свиноус І. В. Економічний зміст витрат виробництва в системі управління сільськогосподарським підприємством. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 17. С.17-21 Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2016/4.pdf

36. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. [навч. посібник]. Київ: КНЕУ, 2017. 526 с.